

PASİF YÖNETİM KURULU ÜYESİ, İCRADA GÖREVLİ OLMAYAN YÖNETİM KURULU ÜYESİ VE BAĞIMSIZ YÖNETİM KURULU ÜYESİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Özge AYAN*

ÖZ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun yönetim kuruluna ilişkin getirdiği yenilikler arasında, kurulun profesyonelleşmesine yönelik düzenlemeler; özellikle iç yönerge ile yönetim kurulu üyelerinin bazı yetkilerini devretme imkânının kolaylaştırılması ve üyelerin sorumluluğunda farklılaştırılmış teselsül ilkesinin benimsenmesi yer almaktadır.

Halka açık anonim şirketlerde de kurumsal yönetim ilkelerine ve eşit, şeffaf, hesap verebilir, sorumlu yönetim anlayışına uygun olarak profesyonel yönetim kurulu oluşumuna oldukça önem verilmiştir. Bu nedenle Sermaye Piyasası Kanunu'nda ve ilgili mevzuatta, yönetim kurulunun yapısı, yönetim kurulu üyelerinin nitelikleri, hak ve görevleri ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Yönetim kurulu üyeleri, icrada görevli, icrada görevli olmayan, bağımsız yönetim kurulu üyesi olarak çeşitli sınıflara ayrılmıştır.

Çalışmamızda halka açık olan ve olmayan anonim şirketlerde yönetim kurulu üyesi olarak yer alan ancak, yetki devri gerçekleştiren, karar alma süreçlerine hiç katılmayan veya icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyelerinin hukuki durumu ele alınacaktır. Pasifyönetim kurulu üyeleri ile sermaye piyasası mevzuatında düzenlenen icrada görevli olmayan ve özellikle bağımsız yönetim kurulu üyelerinin görev ve yetkileri karşılaştırılarak, bu üyelerin sorumluluğunun kapsamı incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Pasifyönetim kurulu üyesi, icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyesi, bağımsız yönetim kurulu üyesi, icrada görevli yönetim kurulu üyesi, sorumluluk.

* **Doç. Dr.**, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi Uluslararası Ticaret Bölümü Öğretim Üyesi, MANİSA **E-posta:** ozgeayan1@gmail.com,

ORCID : 0000-0002-2612-6846.

DOI : 10.34246/ahbvuhfd.870940

Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih : 24/09/2020

Yayınlanmasının Uygun Görüldüğü Tarih: 25/01/2021

COMPARISON OF THE MEMBER OF THE PASSIVE BOARD OF DIRECTORS, THE MEMBER OF THE NON-EXECUTIVE BOARD AND THE INDEPENDENT BOARD OF DIRECTORS

ABSTRACT

Among the innovations brought by the Turkish Commercial Code numbered 6102 regarding the board of directors in joint stock companies are the regulations for the professionalization of the board, especially the internal directive, facilitating the ability of board members to delegate some powers and the designation of responsibilities of board of directors' members according to differentiated solidarity principal.

In public joint stock companies, great emphasis has been placed on the establishment of a professional board of directors in accordance with corporate governance principles and an equal, transparent, accountable and responsible way. In the Capital Market Law and related legislation, the structure of the board of directors, the qualifications, rights and duties of the members of the board of directors are arranged in detail. The members of the board of directors are divided into various classes as executive, non-executive, independent board members.

In this article, we aim to explain, the legal nature of executive, non-executive and independent board members. By comparing the duties and powers of the passive board members and non-executive and especially independent board members, the scope of the responsibility of these members will be examined.

Keywords: *The passive board members, non-executive board members, independent board members, executive board members, the responsibility.*

GİRİŞ

Çalışmamızda anonim şirket yönetim kurulunu oluşturan üyelerden pasif yönetim kurulu üyeleri ile Sermaye Piyasası mevzuatında düzenlenen icracı olmayan yönetim kurulu üyelerinin ve bağımsız yönetim kurulu üyelerinin nitelikleri, hakları ve yükümlülükleri karşılaştırmalı olarak ele alınacaktır.

Öncelikle Türk Ticaret Kanunu gereğince yönetim kurulu üyesi seçilen, ancak yönetim ve temsil yetkisinin devriyle veya yönetim sürecine fiilen katılmayarak, kanundan doğan hak ve yetkilerini kullanmayan yönetim kurulu üyelerinin durumu incelenecektir. Pasif yönetim kurulu üyeleri olarak adlandırılan bu kişilerin sorumluluktan tamamen kurtulup kurtulamayacakları, doktrindeki görüşler ve yüksek mahkeme kararları ışığında ortaya konulmaya

çalışılacaktır.

Yine Sermaye Piyasası mevzuatında ayrıntılı düzenlemelere konu olan icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyeleri ve bağımsız yönetim kurulu üyeleri incelenecektir. Bu üyelerin hak ve yetkileri ile diğer yönetim kurulu üyelerinden ayrılan özellikleri açıklanmaya çalışılacaktır.

Çalışmanızda son olarak, icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyeleri ile bağımsız yönetim kurulu üyelerinin, yönetim kurulu üyelerine karşı açılan sorumluluk davasındaki yeri irdelenerek, ilke olarak icracı işlevi olmayan bu üyelerin, şirketin uğradığı zararlardan sorumluluğunu doğuran haller ayrıntılı olarak incelenecektir.

I. YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN HUKUKİ NİTELİKLERİ BAKIMINDAN TÜRLERİ

A. PASİF YÖNETİM KURULU ÜYESİ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yönetim kurulu, anonim şirketin zorunlu organları arasında düzenlenmiştir. Yönetim kurulunun yapısı, yönetim kurulu üyeliği sıfatının kazanılıp kaybedilmesi, yönetim kurulunun yetkileri ve yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu, Kanun'un 359 ve devamındaki maddelerde yer almaktadır¹.

Türk Ticaret Kanunu'nda yönetim kurulu üyeleri, icrada görevli yönetim kurulu üyesi, icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyesi veya bağımsız yönetim kurulu üyesi gibi çeşitli ayrımlara tabi tutulmamaktadır. Yönetim kurulu üyesi olma koşullarını taşıyan ve yönetim kurulu üyesi seçilen tüm üyeler, eşit hak ve yetkilere sahiptir. Şirketin temsil ve yönetimi, kural olarak yönetim kuruluna aittir (TTK m.365). Yönetim kurulunda kararlar oy çokluğu ile alınır (TTK m.390/1). Her üyenin bir oy hakkı vardır (TTK m.390). Yönetim kurulu üyeleri arasında şirketi idare ve temsil yetkisi dâhil olmak üzere eşitlik söz konusudur. Bu nedenle de yönetim kurulu başkanı olarak atanan üyenin bile, diğer üyelerden, oy hakkı ve oyunun etkisi bakımından bir ayrıcalığı veya üstünlüğü yoktur².

¹ Yönetim kurulu hakkında detaylı bilgi için bkz. AKDAĞ GÜNEY, (2016), s. 7 vd.; AYHAN/ÇAĞLAR/ÖZDAMAR, s. 300 vd.; PULAŞLI, (2020), s. 377 vd.; BOZKURT, s. 247 vd.; KARAEĞE, s. 67 vd.; VON DER CRONE, s. 188; SCHMİDT/MARCUS, (KRİEGER/SALİLER), §§ 76-94, s. 869 vd.; HONSELL/VOGT/WATTER, (WERNLİ/RİZZİ), s. 1005-1016.

² AKDAĞ GÜNEY, (2016), s. 169; KARAEĞE, s. 68 vd.; VON DER CRONE, s. 262 vd.

Yönetim kurulu üyeleri, kanunda aranan koşulları yerine getirerek, yönetim ve temsil yetkilerini kısmen veya tamamen devredebilirler (TTK m.367, 370).

Yönetim kurulunun yönetime ilişkin görev ve yetkilerini devrine ilişkin düzenleme, Türk Ticaret Kanunu'nun 367. maddesinde yer almaktadır. Bu maddenin lafzi ve madde gerekçesi birlikte değerlendirildiğinde, yönetimin devrinin temsil yetkisinin devrini içermediği, yönetim yetkisinin yanı sıra temsil yetkisinin de devri yapılmak isteniyorsa, bu devrin 370. maddenin 2. fıkrası gereğince yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır³. Yönetim kurulunun yönetime ilişkin görev ve yetkilerini devredebilmesi için, şirket ana sözleşmesinde yönetim yetkisinin devrine izin veren bir hüküm bulunması gerekir. Ana sözleşmedeki bu düzenlemenin yanı sıra, yönetim kurulunca hazırlanacak, şirketin yönetim şemasını, yönetim yetkisinin devir esaslarını içeren iç yönergenin⁴ de varlığı aranmaktadır. Bu koşulların varlığı halinde, yönetim kurulunda yönetimin devri yönünde karar alınabilir. Söz konusu devrin sınırı, Kanun'un 375. maddesinde düzenlenen yönetim kurulunun devredilmez görev ve yetkililerdir. Yönetim kurulu üyelerinin kanunda devredilemez olarak belirtilen görev ve yetkilerinin dışında kalan görev ve yetkilerinin, kısmen veya tamamen, bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişilere devri mümkündür⁵.

Temsil yetkisi, şirket adına yetkili olanların, şirket unvanı altında imza atması neticesinde, yapılan işlemlerin şirket tüzel kişiliğinde hüküm ve sonuç doğurması anlamına gelmektedir⁶ (TTK m.372). Yönetim kurulu, kural olarak birlikte temsil ilkesi gereğince işlem yapar. Ancak ana sözleşmeyle aksine düzenleme yapılarak, bireysel temsilin kabulü mümkündür. Temsil yetkisinin devri için, ana sözleşmede bu yönde bir hüküm olması ve iç yönerge gereklidir. Bu koşulların sağlanması halinde, tüm temsil yetkisinin tek bir yönetim kurulu üyesine bırakılmasına izin verilmiştir. Temsil yetkisi devredilen kişinin yönetim kurulu üyesi olmaması halinde ise, bunun yanında en az bir yönetim kurulu üyesinin atanması gereklidir (TTK m.370/2).

³ KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s.593-594; ÖZDAMAR, s.141.

⁴ İç yönergenin niteliği, içeriği ve fonksiyonu hakkında ayrıntılı bilgi için bk. KOÇ, s.165 vd.

⁵ Yönetim yetkisinin devri konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. DOĞAN, s. 113 vd.; PULAŞLI, (2020), s. 4007 vd.; AKDAĞ GÜNEY, (2016), s. 81 vd.; AYHAN/ÇAĞLAR/ÖZDAMAR, s. 319 vd.; BOZKURT, s. 272-274, 281 vd.; TEKİNALP, N.12-69.

⁶ AYHAN/ÇAĞLAR/ÖZDAMAR, s. 316 vd.; BOZKURT, s. 274 vd.

Yönetim kurulu üyelerinin birinin veya birkaçının yetkilerini aynı yönetim kurulu üyesine devretmesiyle, özel yetkilerle donanmış “*murahhas üye*” olarak adlandırılan yönetim kurulu üyeleri oluşturulabilir⁷. Murahhas üyeler, devredilen yetki kapsamında, şirket işlerini devamlı olarak gözetme ve yürütme görevi üstlenirler. Bu üyeler, şirketin yönetiminde diğer yönetim kurulu üyelerinden daha yetkili konuma gelirler⁸. Yine yönetim kurulu üyeleri yetkilerini, yönetim kurulu üyesi olmayan murahhas müdürlere de devredebilirler⁹ (TTK m.371/7). Bu yolla yönetim kurulu üyesi olarak seçilen üyelerin sorumluluklarını hafifletmeleri ve hatta ortadan kaldırmaları mümkündür (TTK m.367, 370/1).

Yönetim kurulu üyeleri herhangi bir yetki devri yapmaksızın, yönetim kurulu toplantılarına katılmayıp, alınan kararlarda oy kullanmayarak, şirket işleri ile ilgilenmeyerek şirketi temsil ve yönetim yetkisini fiilen kullanmayabilirler.

Yetki devri neticesinde veya fiili olarak şirketi temsil etmeyen, yönetmeyen yönetim kurulu üyeleri doktrinde pasif yönetim kurulu üyesi olarak tanımlanmaktadır¹⁰. Aşağıda ayrıntılı olarak açıklayacağımız üzere, pasif yönetim kurulu üyeliği, halka açık anonim şirketlerin yönetim kurullarına ilişkin düzenlemelerde yer alan icracı olmayan yönetim kurulu üyeliğinden farklı bir anlam taşımaktadır. Pasif yönetim kurulu üyeliği, kanun gereği yönetim kurulu üyesi seçilen kişilerin, yetki devirleri veya fiili uygulamalar neticesinde temsil ve yönetim yetkilerini kullanmayarak, şirket yönetiminde pasif bir rol üstlenmeleri ile ortaya çıkan fiili bir durumdur. İcracı olmayan

⁷ Murahhas üye konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. AKDAĞ GÜNEY, (2016), s. 83 vd.; ÜNAL, s. 126 vd.

⁸ SOMMER, s. 271; AYAN, (2013), s. 86; KÜÇÜKGÜNGÖR, s. 317; KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s.596.

⁹ 6552 sayılı Kanun'un 131. maddesi ile Türk Ticaret Kanunu'nun 371. maddesine 7. fıkra eklenmiştir. Bu madde gereğince, yönetim kurulu, temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanları sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya tacir yardımcılarını olarak atayabilir. Bu şekilde atanacak olanların görev ve yetkileri, Türk Ticaret Kanunu'nun 367. maddesine göre hazırlanacak iç yönerge ile açıkça belirlenmelidir. İç yönerge tescil ve ilan edilmelidir. İç yönerge ile ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarını atanamaz. Türk Ticaret Kanunu'nun 371. maddesinin 7. fıkrası gereğince yetkilendirilen ticari vekil ve diğer tacir yardımcılarının da ticaret siciline tescil ve ilan edilmesi gerekir. Bu kişilerin şirkete ve üçüncü kişilere verecekleri her türlü zarardan dolayı yönetim kurulunun müteselsilen sorumlu tutulur. Bu düzenleme hakkında ayrıntılı bilgi için bk. KIRCA, s.24; YANLI/OKUTAN NİLSSON, s.5 vd.; USLUER GÜRBÜZ, s.366-367; ÖZDAMAR, s.153 vd.

¹⁰ KORKUT, s. 93.

yönetim kurulu üyeliği ise, Sermaye Piyasası mevzuatı düzenlemeleri gereği, şirketin işleyişine aktif olarak katılmayan, ancak yönetim kurulunda karar alma süreçlerinde ve komitelerdeki varlıkları ile şirket içinde etkili olan üyelerdir. İcrada görevli olmayan yönetim kurulu üyeleri bu özellikleri gereğince, yetki devri yapmış veya karara katılmamış pasif üyeler gibi değil, icracı yönetim kurulu üyeleri üzerinde gözetim görevi üstlenen yönetim kurulu üyeleri gibi sorumlu tutulmaktadır.

B. İCRADA GÖREVLİ OLMAYAN YÖNETİM KURULU ÜYESİ

Sermaye Piyasası Kanunu'nda, bu Kanuna tabi anonim şirketlerde yönetim kuruluna ilişkin olarak önemli düzenlemeler yer almaktadır (SPK m.17/2). Sermaye Piyasası Kurulu'nun II-17.1 sayılı Kurumsal Yönetim Tebliği'nde ve bu Tebliğ'in ekinde yer alan Kurumsal Yönetim İlkeleri'nin 4. maddesinde, halka açık anonim şirketlerde yönetim kurulunun özellikleri belirlenmiş ve yönetim kurulu üyeleri icrada görevli olan, icrada görevli olmayan ve bağımsız yönetim kurulu üyeleri olarak gruplandırılmıştır¹¹ (KYİ m.4.3).

İcrada görevli olmayan yönetim kurulu üyeleri, icrada görevli yönetim kurulu üyelerinin aksine, şirketi yönetme yetkisine sahip olmayan yönetim kurulu üyeleridir. Bu üyeler, şirkette yönetim kurulu üyeliği dışında başka bir idari görevi bulunmayan ve şirketin günlük iş akışına ve olağan faaliyetlerine müdahil olmayan üyeler olarak tanımlanmaktadır (KYİ m.4.3.2).

İcrada görevli olmayan yönetim kurulu üyeleri, şirketin rutin işleyişinde etkili olmamalarına rağmen, yönetim kurulundaki karar alma sürecinde oldukça etkilidirler. Çünkü Sermaye Piyasası Kanunu'na tabi anonim şirketlerde yönetim kurulunun en az beş kişiden oluşması (KYİ m.4.3.1) ve üyelerin çoğunluğunun icrada görevli olmayan üyelere oluşması gerekmektedir (KYİ m.4.3.2). Uyulması zorunlu olan bu ilkelerde (KYT m.5.1); yönetim kurulundaki bağımsız üyelerin, icrada görevli olmayan üyeler arasından seçilmesi gerektiği (KYİ m.4.3.3) ve bağımsız üye sayısının

¹¹ Kurumsal Yönetim Tebliği (II-17.1), 03.01.2014 tarihli 28871 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Kurumsal Yönetim Tebliği, biri geçici olmak üzere on yedi maddeden oluşmaktadır. Ekinde ise, Kurumsal Yönetim İlkeleri yer almaktadır. Sermaye Piyasası Kurulu, kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanması açısından Sermaye Piyasası Kanunu'na tabi şirketler bakımından halka açık ve payları borsada işlem gören şirket ayrımı yapmıştır. Kurumsal yönetim ilkeleri, payları borsada işlem gören şirketler için zorunlu tutulmaktadır. Kurumsal Yönetim Tebliği ekinde kurumsal yönetim ilkeleri düzenlenmiştir. Tebliğin 5.1 hükmünde sayılan ilkelere uyulması zorunludur (Bu konuda ayrıntılı bilgi için bk. KÜÇÜKGÜNGÖR, s. 329).

ikiden az olmamak koşulu ile yönetim kurulu üye tam sayısının üçte birini aşması gerektiği düzenlenmiştir (KYİ m.4.3.4). Böylece yönetim kurulunun çoğunluğunun icrada görevli olmayan üyelere oluşması ve bu yönetim kurulu üyeleri arasında da bağımsız yönetim kurulu üyelerinin bulunması zorunluluğu öngörülmüştür¹².

Bu düzenlemeler doğrultusunda, yönetim kurulunun çoğunluğu icrada görevli olmayan üyelere oluşmakta ve yönetim kurulu kararlarının alınmasında bu üyelerin oyları belirleyici olmaktadır.

İcrada görevli olmayan yönetim kurulu üyeleri, yönetim faaliyetinin dışında kaldıkları için, kişisel menfaatleri ile şirket menfaatleri çatışmamaktadır. Bunun sonucu olarak, yönetim kurulunda alınacak kararlarda, sadece şirket menfaati doğrultusunda oy kullanmaları kolaylaşmaktadır. Şirket menfaatleri doğrultusunda kullanılan oylar, şirketteki diğer pay sahiplerini ve azınlık haklarını koruyucu bir etki yaratmaktadır¹³.

İcrada görevli olmayan yönetim kurulu üyeleri, ayrıca yönetim kuruluna yardımcı komitelerde aldıkları görevler ile, kamunun ve şirket pay sahiplerinin doğru ve zamanında aydınlatılmasına katkıda bulunurlar. Komitelerde icrada görevli olmayan üyelerin bulunması zorunluluğu, komitelerde karar alınma biçimi ve komitelerde gerçekleştirilen yönetim kurulunca alınacak nihai kararlara ilişkin hazırlık çalışmalarının önemi, icrada görevli olmayan üyelerin şirketteki etkisini artırmaktadır¹⁴.

Bu etkileri nedeniyle halka açık şirketlerde yönetim kurulunda icracı olmayan üyelerin niteliğine ve yönetim kurulundaki sayısal çoğunluğuna oldukça önem verilmiştir

¹² Kurumsal yönetim ilkelerinde, şirketlerde etkili bir kurumsal yapının sağlanması, pay sahiplerinin haklarının korunması, pay sahiplerinin eşit işleme tabi tutulması, menfaat sahiplerinin rolü, kamuyu aydınlatma ve şeffaflık, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu gibi başlıklara yer verilmiştir. Bağımsızlık kavramı, kamuyu aydınlatma ve şeffaflık başlığı altında geçmektedir. Sermaye Piyasası Kanunu ilkelerinde temel kural “uygula veya uygulamıyorsan açıkla” ilkesidir. Tavsiye niteliğindeki ilkelerde, bu ilkelere uyulmadığı zaman açıklama sorumluluğu getirilmemektedir. İlkeler yol gösterici nitelik taşımaktadır. Sermaye Piyasası Kanunu ilkelerinde, yönetim kurulunda yer alan üyelerin bağımsızlığına özel önem verilmektedir. Bu üyelerin sayısının üst düzeye çıkarılarak, şirketteki çıkar çatışmalarının önlenmesi amaçlanmaktadır. Yönetim kurulunun etkiden uzak, bağımsız karar alması sağlanmaya çalışılmaktadır (ÖZKORKUT, s. 145; KÜÇÜKGÜNGÖR, s. 329; USLUER GÜRBÜZ, s.257 vd.; MANAVGAT, (2019), s.35).

¹³ DOĞAN, s. 68; ALTAY, s. 97; ODMAN BOZTOSUN, s. 44; EROĞLU, s. 586; KORKUT, s. 94; PASLI, s. 321; USLUER GÜRBÜZ, s. 268.

¹⁴ PASLI, s. 328; MANAVGAT, (2016), s. 44-48.

Yönetim kurulu üyesinin, sermaye piyasası mevzuatı çerçevesinde icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyesi olarak kabul edilebilmesi için, şirkette kısmen dahi olsa yönetim yetkisinin bulunmaması gerekir. Bu üyeler, şirkette genel müdürlük, birim yöneticiliği gibi yönetime ilişkin bir görev üstlenmemelidir¹⁵. Ancak icrada görevli olmayan bu üyelerin, yönetim kurulunda yönetim kurulu başkanı veya yönetim kurulu başkan vekili sıfatlarını almalarında bir sakınca yoktur.

Yönetim kurulunun tamamının icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyelerinden oluşmasının mümkün olup olmadığı hakkında doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Odman Boztosun, yönetim kurulunun kurul halinde çalışması ve yetki devri olmaması halinde tüm üyelerin icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyelerinden oluşmasının mümkün olduğunu savunmaktadır¹⁶. Aksi görüşteki yazarlar ise bunun mümkün olmadığını görüşündedirler¹⁷.

Sermaye Piyasası Kurulu'nun kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanmasına yönelik tereddüt oluşturan hususlar hakkında basın duyurusu şöyledir:

“Seri: IV, No:56 sayılı Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ’in ve Ekindeki Kurumsal Yönetim İlkelerinin uygulanmasına ilişkin tereddüt oluşturan hususlarda Kamuoyunun bilgilendirilmesi amacıyla aşağıdaki duyurunun yapılmasına karar verilmiştir:

Bilindiği üzere, Seri:IV, No:56 sayılı Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ) 30.12.2011 tarihli ve 28158 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Tebliğ ile Gelişen İşletmeler Piyasası ve Gözaltı Pazarında işlem görenler hariç, payları İMKB’de işlem gören halka açık anonim ortaklıklar (Borsa Şirketleri) için Kurumsal Yönetim İlkeleri belirlenmiş ve seçilen bazı ilkelerin zorunlu olarak uygulanması gerektiği hükme bağlanmıştır. Kurulumuza yöneltilen sorular doğrultusunda Tebliğ’in ve ekindeki ilkelerin uygulanmasına ilişkin bazı esaslar aşağıda özetlenmektedir: 1. Yönetim kurulunun tamamen icrada görevli olmayan üyelerden oluşması mümkündür. Murahhas üyelerin şirketin

¹⁵ İcracı olmayan yönetim kurulu üyesinin, yönetim ve temsil yetkisi olmayan uzman veya başka bir sıfatla şirkette çalışmasının mümkün olduğu, bu durumun yönetim kurulu üyesinin, icrada görevli olmayan üye olarak nitelendirilmesine engel olmayacağı görüşü için bk. MANAVGAT, (2019), s. 35-37; ODMAN BOZTOSUN, s. 44.

¹⁶ ODMAN BOZTOSUN, s. 45.

¹⁷ YANLI, s. 75; PASLI, s. 322; AKSOY; s.63.

faaliyetlerine ilişkin karar mekanizmasında etkin rol oynamaları nedeniyle icracı üye olmaları gerekli iken yönetim kurulu başkanı, şirkette üstlendiği göreve göre icracı veya icrada görevli olmayan olarak sınıflandırılabilir.”

Bu bildiriye, Sermaye Piyasası Kurulu uygulamasında yönetim kurulu üyelerinin tamamının icrada görevli olmayan üyelere oluşabileceği kabul edilmektedir.

Türk Ticaret Kanunu’nda yönetim kurulunun yönetim yetkisini, bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine hatta yönetim kurulu üyesi olmayan üçüncü kişiye devredilebileceği kabul edilirken (TTK 367/I, 375), temsil yetkisinin bir veya birden fazla murahhas üyeye veya müdüre devredilebileceği düzenlenmektedir (TTK 370/2). Bu düzenleme gereğince, şirket ana sözleşmesine ve iç yönergeye uygun olarak yapılacak yetki devirlerinde, en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisine sahip olması gerekmektedir. Emredici nitelikteki olan bu düzenlemenin uygulanma önceliği gereğince, yönetim kurulunda temsil yetkisine sahip en az bir icracı yönetim kurulu üyesinin bulunması zorunludur. Yönetim kurulunun temsil yetkisinin devrine ilişkin emredici düzenlemeler karşında, doktrindeki yönetim kurulunun tamamının icrada görevli olmayan üyelere oluşabileceği görüşüne ve bu doğrultudaki Sermaye Piyasası Kurulu açıklamasına katılmamız mümkün değildir.

C. BAĞIMSIZ YÖNETİM KURULU ÜYESİ

Bağımsız yönetim kurulu üyesi, Sermaye Piyasası Kanunu’na tabi anonim şirketlerin yönetim kurullarında yer alan ve belli özellikleri taşıyan yönetim kurulu üyelerine verilen isimdir¹⁸. Bağımsız yönetim kurulu üyelerinin en önemli özelliği, icrada görevli olmamaları ve yönetimden

¹⁸ Türk Ticaret Kanunu’nda da bağımsız yönetim kurulu üyelerine ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır. Belirli grupların yönetim kurulunda temsil edilmesi başlıklı 360 maddenin 1. fıkrasının son cümlesinde “*bağımsız yönetim kurulu üyelerine ilişkin hükümler saklıdır*” ifadesi yer almaktadır. Yine Türk Ticaret Kanunu’nun 1529. maddesinde halka açık şirketler için kurumsal yönetim ilkelerini belirleme yetkisinin Sermaye Piyasası Kurulunda olduğu kabul edilmektedir. Doktrinde, bağımsız yönetim kurulu üyelerine ilişkin bu maddelerin sistematik olarak yerinin uygun olmadığı, bağımsız yönetim kurulu üyesi ile belli pay sahiplerinin yönetim kurulunda temsil edilmesi düzenlemesi arasında bağlantı bulunmadığı, bu maddelerin gerekirse sermaye piyasası mevzuatında yer alan bağımsız yönetim kurulu üyesine ilişkin düzenlemelerle ilişki kurulmasına olanak sağlayabileceği belirtilmiştir (Bu görüş için bk. MANAVGAT, (2014), s. 35-75; KÜÇÜKGÜNGÖR, s. 307, dn. 12. Karşı görüş için bk. ODMAN BOZTOSUN, s. 50).

bağımsız olmalarıdır¹⁹. Bu üyeler, icrada görevli yönetim kurulu üyelerini denetleme ve yönetimde temsil edilmeyen pay sahiplerinin çıkarlarını koruma işlevi görürler²⁰.

Kurumsal Yönetim Tebliği'nde payları, Ulusal Pazar, İkinci Ulusal Pazar ve Kurumsal Ürünler Pazarında işlem gören şirketlerin²¹ yönetim kurullarında “görevlerini hiçbir etki altında kalmaksızın yapabilme niteliğine haiz” olan ve bağımsız üyeler olarak adlandırılan üyelerin bulunması zorunluluğu getirilmiştir²² (KYT m.5/2).

Kanun koyucu tarafından oldukça önemsenen ve şirket yönetim kurulunda denetleyici bir rol üstleneceği düşünülen bağımsız yönetim kurulu üyelerinin, yönetim kurulunda çoğunluğu oluşturması hedeflenmektedir. Borsa şirketlerinde yönetim kurulu üye sayısının en az beş olması ve üye sayısının çoğunluğunun icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyelerinden oluşması gerektiği düzenlenmiştir (KYİ m.4.3.1- 4.3.2). Birinci ve ikinci guruba giren borsa şirketlerinde, bağımsız yönetim kurulu üye sayısının toplam üye sayısının üçte birinden az olmaması koşulu aranmaktadır. Üçüncü grup borsa şirketlerini yönetim kurullarında ise en az iki üyenin bağımsız üye olması gerekmektedir²³ (KYİ m.4.3.3-4.3.4).

¹⁹ Bağımsız yönetim kurulu üyelerinin icrada görevli olabilecekleri için doktrindeki aksi görüş için bk. KÜÇÜKGÜNGÖR, s. 333.

²⁰ ÖZKORKUT, s. 33; KORKUT, s. 95-98; PASLI, s. 322; BOSNALI/OKUTAN/BEKAR, s. 177 vd.

²¹ 30.11.2015 tarihinde yürürlüğe giren BIST Kotasyon Yönergesi ile pay piyasası altında yer alan Ulusal Pazar ve İkinci Ulusal Pazar kaldırılmıştır. Bu pazarların yerine Yıldız Pazar ve Ana Pazar adı altında iki yeni pazar oluşturulmuştur. Bu Yönergede, Kurumsal Ürünler Pazarı'nın ismi Kollektif Yatırım Ürünleri ve Yapılandırılmış Ürünler Pazarı olarak değiştirilmiştir. Fakat, pazar isimlerindeki bu değişiklikler, Kurumsal Yönetim Tebliği'ne değişiklik olarak yansıtılmamıştır. Bu nedenle çalışmamızda söz konusu Pazarları Tebliğ'de geçen adları ile kullanacağız.

²² Kurumsal Yönetim Tebliği'nin 5. maddesinin 2. bendi gereğince, ortaklıklar kendi aralarında üç guruba ayrılmakta ve ilkelerin uygulanma yükümlülüğü piyasa değerlerine göre ayrılan bu ortaklıklarda farklılık göstermektedir.

Buna göre gruplandırmada şöyledir:

a) Birinci grup: Piyasa değerinin ortalaması 3 milyar TL'nin ve fiili dolaşımdaki payların piyasa değerinin ortalaması 750 milyon TL'nin üzerinde olan ortaklıklar.

b) İkinci grup: Birinci grup dışında kalan ortaklıklardan, piyasa değerinin ortalaması 1 milyar TL'nin ve fiili dolaşımdaki payların piyasa değerinin ortalaması 250 milyon TL'nin üzerinde olan ortaklıklar.

c) Üçüncü grup: Birinci ve ikinci gruba dâhil olan ortaklıklar dışında kalan ve payları Ulusal Pazar, İkinci Ulusal Pazar ve Kurumsal Ürünler Pazarında işlem gören diğer ortaklıklar.

²³ İstisnalar için bk. Kurumsal Yönetim Tebliği m. 6.1- 6.4.

Bağımsız üye sayısının hesaplanmasında küsurat olduğu takdirde, küsuratlar izleyen tam sayı olarak dikkate alınır (KYİ m.4.3.4). Bu düzenlemeye göre, beş kişiden oluşan bir yönetim kurulunda en az iki üye, yedi kişiden oluşan yönetim kurulunda ise en az üç üye bağımsız üye niteliği taşımaktadır.

Yönetim kurulu üyesinin bağımsız üye sıfatını taşıması ve bu sıfatı sürdürebilmesi için Kurumsal Yönetim İlkeleri'nin 4.3.6 maddesinde belirtilen özelliklere sahip olması gerekmektedir²⁴.

Kurumsal Yönetim İlkeleri'nde belirtilen bağımsız yönetim kurulu üyesi kriterleri şunlardır:

“a) Şirket, şirketin yönetim kontrolü ya da önemli derecede etki sahibi olduğu ortaklıklar ile şirketin yönetim kontrolünü elinde bulunduran veya şirkette önemli derecede etki sahibi olan ortaklar ve bu ortakların yönetim kontrolüne sahip olduğu tüzel kişiler ile kendisi, eşi ve ikinci dereceye kadar kan ve sıhri hısımları arasında; son beş yıl içinde önemli görev ve sorumluluklar üstlenecek yönetici pozisyonunda istihdam ilişkisinin bulunmaması, sermaye veya oy haklarının veya imtiyazlı payların %5 inden fazlasına birlikte veya tek başına sahip olunmaması ya da önemli nitelikte ticari ilişkinin kurulmamış olması.

b) Son beş yıl içerisinde, başta şirketin denetimi (vergi denetimi, kanuni denetim, iç denetim de dâhil), derecelendirilmesi ve danışmanlığı olmak üzere, yapılan anlaşmalar çerçevesinde şirketin önemli ölçüde hizmet veya ürün satın aldığı veya sattığı şirketlerde, hizmet veya ürün satın alındığı veya satıldığı dönemlerde, ortak (%5 ve üzeri), önemli görev ve sorumluluklar üstlenecek yönetici pozisyonunda çalışan veya yönetim kurulu üyesi olmaması.

c) Bağımsız yönetim kurulu üyesi olması sebebiyle üstleneceği görevleri gereği gibi yerine getirecek mesleki eğitim, bilgi ve tecrübeye sahip olması.

ç) Bağlı oldukları mevzuata uygun olması şartıyla, üniversite öğretim üyeliği hariç, üye olarak seçildikten sonra kamu kurum ve kuruluşlarında tam zamanlı çalışmıyor olması.

d) 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'na göre Türkiye'de yerleşmiş sayılması.

²⁴ ODMAN BOZTOSUN, s. 64.

e) *Şirket faaliyetlerine olumlu katkılarda bulunabilecek, şirket ile pay sahipleri arasındaki çıkar çatışmalarında tarafsızlığını koruyabilecek, menfaat sahiplerinin haklarını dikkate alarak özgürce karar verebilecek güçlü etik standartlara, mesleki itibara ve tecrübeye sahip olması.*

f) *Şirket faaliyetlerinin işleyişini takip edebilecek ve üstlendiği görevlerin gereklerini tam olarak yerine getirebilecek ölçüde şirket işlerine zaman ayırabiliyor olması.*

g) *Şirketin yönetim kurulunda son on yıl içerisinde altı yıldan fazla yönetim kurulu üyeliği yapmamış olması.*

ğ) *Aynı kişinin, şirketin veya şirketin yönetim kontrolünü elinde bulunduran ortakların yönetim kontrolüne sahip olduğu şirketlerin üçten fazlasında ve toplamda borsada işlem gören şirketlerin beşten fazlasında bağımsız yönetim kurulu üyesi olarak görev almıyor olması.*

h) *Yönetim kurulu üyesi olarak seçilen tüzel kişi adına tescil ve ilan edilmemiş olması”*

Görüldüğü gibi kanun koyucu bağımsız yönetim kurulu üyelerinin bağımsızlığına oldukça önem vermiştir. Bağımsız yönetim kurulu olarak seçilecek kişinin, şirketle herhangi bir çıkar ilişkisinin olmaması ve görevini etki altında kalmadan yapabilmesi amaçlanmıştır²⁵.

Özellikle şirkette icrada görevli yönetim kurulu üyeliği yapan ve altı yıldan uzun süredir yönetim kurulu üyeliğinde bulunan kişilerin bağımsız yönetim kurulu üyesi olamayacağı kabul edilmiştir. Şirketten mali gelir elde eden danışman, müşavir veya avukat gibi kişilerin, şirketin yoğun iş yaptığı başka şirketlerde üst düzey görevde çalışan kişilerin ve yine şirket yönetimindeki kişilerle yakın ilişkileri ve akrabalık bağları olan kişilerin de tarafsız olamayacağı öngörülmüştür. Bu yönetim kurulu üyelerinin şirkette pay sahipliği oranı belli bir düzeyde tutularak, şirketin menfaati ile kişinin menfaatinin çatışması önlenmek istenmiştir²⁶.

Bağımsız yönetim kurulu üyeliği yapacak kişilerin, yeterli mesleki bilgiye sahip olması ve bu göreve ayırabilecekleri yeterli vakitlerinin olması koşulları aranmaktadır. Bağımsız yönetim kurulu üyelerinin, gerçek kişi

²⁵ ÖZKORKUT, s. 36; KÜÇÜKGÜNGÖR, s. 335; ODMAN BOZTOSUN, s. 61.

²⁶ ÖZKORKUT, s. 42-43; KÜÇÜKGÜNGÖR, s. 333- 339; ODMAN BOZTOSUN, s. 59, s. 68-69.

olması ve üniversite öğretim üyeliği hariç olmak üzere, herhangi bir kamu kurum veya kuruluşunda tam zamanlı olarak çalışmaya devam etmemesi koşulları bu amaca hizmet etmektedir²⁷. Yine bağımsız üyeler için getirilen Türkiye’de yerleşmiş olma koşulu, bağımsız üyenin şirket işleriyle gereği gibi ilgilenmesi amacına hizmet etmektedir

Bağımsız üyenin mali yönden de şirketten bağımsız olması aranır. Şirketten, yönetimkurulu üyesi olması nedeniyle alacağı ödemeler dışında, başkaca gelirlerinin bulunması ve şirketten alacağı ödemenin, şirketin dağıtacağı kar payı, şirket performansı gibi ölçütlere bağlanmamış olması gerekir.

Bağımsız yönetim kurulu üyelerinin bulunması gerekliliği ve bağımsızlık ölçütleri uyulması zorunlu ilkelerdir. Kurumsal Yönetim Tebliği’nde bağımsızlık ölçütünün uygulaması ile ilgili olarak istisnai bir düzenleme yapılmıştır. Bu düzenlemeye göre; haklı sebeplerin varlığı halinde, Sermaye Piyasası Kurulu’nun uygun görüşü alınarak, azami bir yıl süre içinde bağımsızlık kriterlerini sağlamayan kişilerin de genel kurul tarafından bağımsız üye olarak seçilebilmesi mümkündür. Şirket tarafından genel kurulda alınacak karar gereğince, uyulmayan bağımsızlık ölçütlerinin ve ölçülere uyulmamasının gerekçesinin, Kamu Aydınlatma Platformunda açıklanması zorunludur (KYT m.6/5).

Yine bağımsız üye, bağımsızlığını kaybettirecek bir durum ortaya çıktığında bunu kamuya duyurulmak üzere yönetim kuruluna iletmekle yükümlüdür. Bu durumda bağımsız yönetim kurulu üyesinin üyelikten istifa etmesi beklenir. İstifa gerçekleşirse ilk genel kurulda yeni bir bağımsız üye seçilmelidir. Aday belirleme komitesi, boşalan bağımsız üyelik için aday listesi hazırlayarak yönetim kuruluna bildirir. Yönetim kurulu da bu listeyi Sermaye Piyasası Kurulu’na bildirerek, varsa listedeki bağımsız üye adayları hakkında olumsuz görüşünün bildirilmesini ister. Kurulun olumsuz görüş bildirdiği kişiler, bağımsız üyelik için aday olamazlar. Yönetim kurulu bu liste içinden birini seçer ve ilk genel kurula kadar seçilen kişi bağımsız üye olarak görev yapar (KYİ m.4.3.8). Yeni bağımsız üye seçilinceye kadar, bağımsızlığını kaybeden mevcut üye, icrada görevli olmayan üye olarak görevini yerine getirmeye devam eder²⁸.

²⁷ KÜÇÜKGÜNGÖR, s. 343-344.

²⁸ Özkorkut’a göre, bağımsız üye, bağımsızlığını kaybettiğinde icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyesi olarak görevine devam eder. Ancak bağımsızlığı nedeniyle bir komiteye

Sermaye Piyasası Kurulu'nun re'sen bağımsız üye atama yetkisi bulunmaktadır. Sermaye Piyasası Kurulu, verilen süre içinde kurumsal yönetim ilkelerine uymayan halka açık anonim şirketlerde, bu uyumun gerçekleşmesini sağlayacak kararları alma ve işlemleri re'sen yapma yetkisine sahiptir (SPK m.17/2, KYT m.7/1). Sermaye Piyasası Kurulu tarafından, yönetim kurulunda toplantı ve karar alma yeter sayısını sağlayacak üyesi olmasına rağmen, zorunlu kurumsal yönetim ilkelerine uyum için gerekli kararları almayan şirketlere otuz günlük süre verilir. Bu süre içinde gerekli toplantıları yapıp kararları almayan şirketlere, Sermaye Piyasası Kurulunca, yönetim kuruluna gerekli sayıda ve bağımsız yönetim kurulu üyesi resen atanabilir²⁹.

II. YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN HAK VE YETKİLERİ BAKIMINDAN DURUMU

A. PASİF YÖNETİM KURULU ÜYESİNİN HAK VE YETKİLERİ

Yönetim kurulu üyelerinin hakları, mali ve yönetsel hakları bulunmaktadır. Yönetim kurulu üyelerinin yönetsel hakları, yönetim kurulu toplantılara katılma, söz alma, oy kullanma olarak sıralanabilir³⁰ (TTK m.374, 375, 390). Mali haklar ise, tutarı ana sözleşme veya genel kurul kararı ile belirlenmiş olmak şartıyla huzur hakkı, ücret, ikramiye, prim ve yıllık kardan pay alma haklarıdır³¹ (TTK m.394).

Pasif yönetim kurulu üyeliği kanunda öngörülen bir sınıflandırma olmadığı için, tüm yönetim kurulu üyeleri kural olarak, yönetsel ve mali haklara sahiptir.

seçilmişse ve bağımsızlığını kaybetmesine rağmen bu komiteden istifa etmiyorsa, yönetim kurulu üyesi bu üye komiteden azledilebilir. (ÖZKORKUT, s. 158-159).

²⁹ Sermaye Piyasası Kurulu bu yetkisini 2013 yılında ve 2020 yılında Turkcell şirketi için kullanmıştır. Kurul, kurumsal yönetim ilkelerine uyum sağlanması amacıyla ana sözleşmesinde bağımsız üye atanmasına ilişkin değişikliği yapmayan şirkete öncelikle süre vermiştir. Bilgilendirme ve uyarı yazılarına rağmen değişiklik yapmayan ve bağımsız üye atamayan şirket yönetim kuruluna, Sermaye Piyasası Kanunu'nun 17. maddesinin ikinci fıkrası gereğince bağımsız üye olarak, Ahmet AKÇA, Atilla KOÇ ve Mehmet Hilmi GÜLER atanmıştır. Bu üyelerin görev sürelerinin bitmesinin ardından Kurul, yetkisini tekrar kullanmış ve Turkcell'e bağımsız yönetim kurulu üyesi olarak Nail OLPAK, Afif DEMİRKIRAN ve Tahsin YAZAR'ın atanmasına karar vermiştir (<http://spk.gov.tr/u/?u=a412cfd>, erişim: 20.09.2020).

³⁰ Yönetim kurulu üyelerinin yönetsel hakları konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. AKDAĞ GÜNEY, (2016), s. 169 vd.; AYHAN/ÇAĞLAR/ÖZDAMAR, s. 322 vd.; PULAŞLI, (2020), s. 422 vd.; PULAŞLI, (2014), s. 1127 vd.

³¹ Yönetim kurulu üyelerinin mali hakları konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. AKDAĞ GÜNEY, (2016), s. 176 vd.; AYHAN/ÇAĞLAR/ÖZDAMAR, s. 321 vd.; PULAŞLI, (2020), s. 427 vd.; PULAŞLI, (2014), s. 1127 vd.; KENDİGELEN, s.282; ÖZER, S.219 vd.

Yönetim kurulu üyelerinin kural olarak, şirketin işleyişine yön verme ve gerekli kararları alma yetkileri bulunmaktadır. Ancak yönetim kurulu üyesinin temsil ve yönetim yetkisini devretmesi veya sınırlandırması mümkündür (TTK m.367, 370, 375). İcrada görevli olmak istemeyen yönetim kurulu üyeleri, yetkileri devrederek pasif yönetim kurulu üyesi konuma geçebilirler. Yönetim kurulu üyesinin pasifize olması yönetsel yetkilerini ortadan kaldırmaktadır. Kanunda pasif yönetim kurulu üyesine sağlanacak mali haklarla ilgili bir açıklık yoktur. Bu nedenle ana sözleşmede veya genel kurulda aksi kararlaştırılmadıkça, pasif yönetim kurulu üyelerinin mali haklarında, diğer yönetim kurulu üyelerine göre bir fark oluşmayacağı ileri sürülebilir. Ancak burada sonuca ulaşırken sağlanan mali hakkın niteliğine de bakılmalıdır. Çünkü yönetim kurulu üyelerine ödenecek mali haklarda, dürüstlük ve orantılılık ilkelerine uygun olarak ve üyeler arasındaki görev, yetki, sorumluluk ile uyumlu bir şekilde ödeme öngörülmelidir. Örneğin yönetim kurulu üyelerine sağlanan huzur hakkı, yönetim kurulu üyelerinin yönetim kurulu toplantısına katılımını teşvik amacıyla öngörülen ve katılan toplantı başına ödenen bir meblağdır. Yönetim kurulu toplantılarına katılmayarak pasif bir konuma geçen yönetim kurulu üyesinin bu mali haktan yararlanamayacağı kabul edilmelidir. Yine huzur hakkının, yönetim kurulu üyelerine olası sorumlulukları öngörülerek şirketin malvarlığından ödenen bir miktar olduğu kabul edildiğinde aynı sonuca varılması mümkündür³².

Yönetim kurulu üyeleri için ücret hakkının öngörülmesinin temelinde, yönetim kurulu üyesinin şirket için yerine getirdiği görev ve sorumluluklar yer almaktadır. Pasif yönetim kurulu üyeleri, şirket adına herhangi bir sorumluluk almadıkları ve şirket için bir faaliyet yerine getirmedikleri için onlara bu ücretin ödenmemesi gerekir³³.

³² Yargıtay, 11. Hukuk Dairesi, 04.11.2019 tarihli, E. 2019/48, K. 2019/6756 sayılı kararında, huzur hakkı alacağıının doğabilmesi için, talep edenin şirket yönetim kurulu üyesi olması, bu sıfatla şirket yönetim toplantılarına katılması ve yönetim kurulu üyesi olarak faaliyette bulunması koşullarını arayarak, somut olayda tüm koşullar bulunduğu için davacının huzur hakkı alacağına hak kazanacağı sonucuna varmıştır (www.kazanci.com, erişim: 17.12.2020).

³³ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 14.5.2019 tarihli E. 2017/4653 K. 2019/3747 kararı ve 08.01.2020 tarihli, E. 2019/1419, K. 2020/164 sayılı kararlarında özetle, huzur hakkının her toplantı için ayrı ayrı belirlenebileceği, ücretin de şirketin mali yapısı, şirketin bu yöndeki uygulaması göz önünde tutularak belirlenmesi gerektiği kabul edilmiştir. Yargıtay kararlarında yönetim kurulu üyelerine ödenecek ücretin ise, yönetim kurulu üyesinin şirket için harcadığı emek ve mesai ile orantılı olarak belirlenmesi gerektiği belirtilmiştir (www.kazanci.com, erişim: 17.12.2020).

İkramiye, şirket yönetim kurulu üyelerine, şirketin başarısına yaptıkları katkılar nedeniyle ödenir. İkramiye ödemesinin yönetim kurulu üyelerinin performansına bağlı tutulması halinde, pasif yönetim kurulu üyelerinin bu mali haktan yararlanamayacağı, ancak üyelik sıfatı yeterli görülmüş ve düzenli bir ödemeye dönüştürülmüşse yararlanabileceği kabul edilmelidir. Aynı şekilde prim ödemesi, kişiye özgü bir ödeme olup, şirketin mali hedeflerine ulaşması durumunda yönetim kurulu üyelerinden bazılarına yapılan bir ödeme niteliği taşır. Pasif yönetim kurulu üyelerinin prim ödemesini talep edemeyeceği görüşündeyiz.

B. İCRADA GÖREVLİ OLMAYAN YÖNETİM KURULU ÜYESİNİN HAK VE YETKİLERİ

İcrada görevli olmayan yönetim kurulu üyeleri, şirketin yönetiminde, icrada görevli bir rol oynamazlar. Ancak icrada görevli olmayan üyeler yönetim kurulu kararlarının alınması aşamasında aktiftirler³⁴. Bu üyelerin, yönetim kurulunda yer alıp, yönetim kurulunun verdiği kararlarda oy kullanma hakları vardır. Yönetim kurulunda, gündemde yer alan konular tartışılır. Her üyenin bir oy hakkı vardır ve ilişkili işlemlerde, ilişkili yönetim kurulu üyeleri oy kullanamazlar. Yönetim kurulu üyesi, toplantıda muhalif kaldığı konulara ilişkin olumsuz oyunu ve bunun gerekçesini mümkün olduğunca ayrıntılı şekilde zapta geçirtmelidir (KYİ m.4.4.6). Kurumsal Yönetim İlkelerinin 4.3.2 maddesinde yönetim kurulunun çoğunluğunun icrada görevli olmayan üyelerden oluşması gerektiği belirtilmiştir. Bu düzenleme gereğince karar alma sürecinde icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyelerinin oyları belirleyici olacaktır.

İcrada görevli olmayan yönetim kurulu üyelerinin, şirket yönetiminde kötüye kullanmaları engelleme ve yönetim kurulunda şirket ile diğer yönetim kurulu üyelerinin menfaatlerini dengeleme işlevleri vardır. İcrada görevli olmayan yönetim kurulu üyeleri, yönetim faaliyetinin dışında kaldıkları için, kişisel menfaatleri ile şirket menfaatleri çatışmaz. Şirket ile menfaat çatışması yaşamadıkları için, yönetim kurulunda alınan kararlarda sadece şirket çıkarları doğrultusunda oy kullanmaları beklenir. İcrada görevli olmayan yönetim kurulu üyelerinin yönetim kurulunda çoğunluğu oluşturmasının, şirketlerdeki pay sahibi ve azınlığın haklarını da koruyucu bir etkisi vardır³⁵.

³⁴ ODMAN BOZTOSUN, s. 45.

³⁵ İcrada görevli olmayan yönetim kurulu üyelerinin azınlık haklarını koruyucu işlevi bulunduğu hakkında bk. HAMPEL REPORT, s. 25-26 (<https://ecgi.global/sites/default/files//>

İcrada görevli olmayan yönetim kurulu üyelerinin kamunun doğru bir şekilde ve zamanında aydınlatılmasını sağlama işlevleri de bulunmaktadır. Kamunun doğru bir şekilde ve zamanında aydınlatılmasını sağlamak maksadı ile icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyeleri, yönetim kuruluna yardımcı komitelerde görev almalıdır. Komiteler, yönetim kuruluna yardımcı kurullardır. Bir diğer ifade ile komitelerin karar aldığı hususların ardından uygulanacak olan nihai kararı yönetim kurulu verir. Ancak komitelerde karar alınma biçimi ve yönetim kurulunca alınacak nihai kararlara ilişkin hazırlık çalışmalarının önemi, icrada görevli olmayan üyelerin etkisini artırmaktadır³⁶.

Kurumsal Yönetim İlkeleri'nin 4.5.1 maddesinde kurulması zorunlu komiteler belirlenmiş ve bu komitelerin çoğunluğunun icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyelerinden oluşturulması zorunlu kılınmıştır (KYİ m.4.5.3). Denetim komitesi, mali haklar komitesi, aday gösterme komitesi gibi komitelerde icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyelerinin çalışmasının sağlanması, şirketin profesyonel bir şekilde yönetilmesine ve kurumsal yönetim ilkelerinin gerçekleşmesine yardımcı olmaktadır³⁷.

Komite başkanlarının ve denetimden sorumlu üyelerin bağımsız üyelerden oluşması zorunluluğu, icrada görevli olmayan bağımsız üyelerin komitelerde yer alması ve iç kontrol görevini yerine getirmesi sonucunu doğurur (KYİ m.4.5.3).

Doktrinde bazı yazarlar icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyelerinin, asıl ve en önemli görevlerinin icrada görevli yönetim kurulu üyelerinin faaliyetlerini sürekli ve düzenli bir şekilde denetlemek olduğu görüşünü ileri sürülmektedir³⁸.

İcrada görevli olmayan yönetim kurulu üyeleri de icrada görevli yönetim kurulu üyeleri gibi yönetim kurulu üyesi olmaktan kaynaklı mali hak ve menfaat elde edebilirler. Bu hak ve menfaatlerin belirlenmesi ve yıllık olağan genel kurul toplantılarında bu hususun açıklığa kavuşturulması Avrupa Birliği

codes/documents/hampel.pdf, erişim:20.09.2020) ve CADBURY REPORT, s. 22 (<https://ecgi.global/sites/default/files//codes/documents/greenbury.pdf>, erişim: 20.09.2020).

³⁶ PASLI, s. 328; MANAVGAT, (2016), s. 44-48.

³⁷ PULAŞLI, (2014), § 30, N. 40-67; ÜNAL, s. 24, s. 103-112.

³⁸ TEKİNALP, (2003), s. 234; PASLI, s. 321; Aksi görüşte olan Demir ise, icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyelerinin böyle bir görevi olmadığını savunmaktadır (DEMİR, s.62-63).

Yüksek Düzeyli Şirketler Hukuku Uzmanları Gurubu tarafından oluşturulan raporda³⁹ tavsiye edilmektedir.

Kurumsal Yönetim Tebliği'nin mali haklar bölümünde, halka açık şirketlerin yönetim kurulu üyeleri için bir ücret politikası hazırlamaları ve bunu genel kurul onayına sunmaları zorunlu tutulmaktadır. Kurumsal yönetim ilkeleri doğrultusunda, yönetim kurulunun ücretlerini ücret komitesinin belirlemesi öngörülmüştür. Bu ücret komitesinde yönetim kurulu üyelerinin aldığı risklere ve işlevlerine göre yöneticilere verilecek ücretler belirlenerek yönetim kuruluna teklif edilebilir⁴⁰ (KYİ m. 4.5.13). Ödenecek ücret, aylık olarak veya toplantı başına belirlenmeli, şirketin karlılığına bağlanmamalı ve Kurumsal Yönetim İlkeleri'nin 4.6 maddesinde yer alan hususlara uygun olmalıdır⁴¹.

³⁹ Report of the high level group of company law experts on a Modern Regulatory Framework for Company Law in Europe, Brussels, 4.11.2002 (http://ec.europa.eu/interal_market/company/docs/modern/report_pdf, erişim: 20.09.2020).

⁴⁰ Bu ilkelerin uyulması zorunlu olan kısmında, ücret komitesinin kurulması ve ücret komitesinin ücretlendirme kriterlerini belirlemesi ve ücret seviyesini belirleyerek yönetim kuruluna sunması gerektiği düzenlenmiştir.

⁴¹ Bu ilkeler şöyle düzenlenmiştir:

“4.6 Yönetim Kurulu Üyelerine ve Üst Düzey Yöneticilere Sağlanan Mali Haklar

4.6.1 Yönetim kurulu, şirketin belirlenen ve kamuya açıklanan operasyonel ve finansal performans hedeflerine ulaşmasından sorumludur. Bunun sağlanamadığı durumlarda söz konusu husus gerekçeleri ile birlikte faaliyet raporunda açıklanır. Bu şekilde yönetim kurulu, hem kurul hem de üye bazında, özleştirisini ve performans değerlendirmesini yapar. Yönetim kurulu üyeleri bu değerlendirmeler dikkate alınarak ödüllendirilir veya azledilir.

4.6.2 Yönetim kurulu üyelerinin ve üst düzey yöneticilerin ücretlendirme esasları yazılı hale getirilmeli ve genel kurul toplantısında ayrı bir madde olarak ortakların bilgisine sunularak pay sahiplerine bu konuda görüş bildirme imkânı tanınmalıdır. Bu amaçla hazırlanan ücret politikası, şirketin internet sitesinde yer alır:

4.6.3 Ücret Komitesi;

a) Yönetim kurulu üyelerinin ve üst düzey yöneticilerin ücretlendirme esaslarına ilişkin önerilerini, şirketin uzun vadeli hedeflerini dikkate alarak belirler;

b) Şirketin ve üyenin performansı ile bağlantılı olacak şekilde ücretlendirmede kullanılacak ölçütleri belirler; c) Kriterlere ulaşma derecesi dikkate alınarak, yönetim kurulu üyelerine ve üst düzey yöneticilere verilecek ücretlere ilişkin önerilerini yönetim kuruluna sunar.

4.6.4 Bağımsız yönetim kurulu üyelerinin ücretlendirmesinde hisse senedi opsiyonları veya şirketin performansına dayalı ödeme planları kullanılmaz. Şu kadar ki, bağımsız yönetim kurulu üyelerinin ücretlerinin bağımsızlıklarını koruyacak düzeyde olması gerekmektedir.

4.6.5 Şirket, herhangi bir yönetim kurulu üyesine veya üst düzey yöneticilerine borç veremez, kredi kullandıramaz, verilmiş olan borçların ve kredilerin süresini uzatamaz, şartlarını iyileştiremez, üçüncü bir kişi aracılığıyla şahsi kredi adı altında kredi kullandıramaz veya

C. BAĞIMSIZ YÖNETİM KURULU ÜYESİNİN HAK VE YETKİLERİ

Bağımsız yönetim kurulu üyelerinin yetkileri, önleme, aydınlatma ve komitelerde yer alma olmak üzere üç ana başlıkta toplanabilir.

Bağımsız yönetim kurulu üyelerinin yetkilerinden ilki, ilişkili taraflarla gerçekleştirilen münferit işlemlerde ve şirketin mali durumunu etkileyen önemli işlemlerde yönetim kurulu kararlarının icrasını önlemektir. Bağımsız yönetim kurulu üyesinin sahip olduğu bir diğer yetki ise kamuyu aydınlatma yetkisidir. Bağımsız yönetim kurulu üyelerinin kamuyu aydınlatma işlevi, ilişkili taraflarla gerçekleştirilen yaygın ve süreklilik arz eden işlemler ile teminat verilmesini gerektiren işlemlerde söz konusu olur.

Bağımsız yönetim kurulu üyelerinin sahip olduğu son bir yetki ise komitelerde yer alma yetkisidir. Bağımsız yönetim kurulu üyelerinin komitelerde yer alma yetkisinin, şirket pay sahiplerinin haklarını doğrudan koruyucu bir etkisi vardır. Aşağıda ayrıntılı olarak inceleyeceğimiz bu yetkiler sayesinde bağımsız yönetim kurulu üyeleri, kanunda amaçlanan denetleyici, aydınlatıcı ve koruyucu işlevlerini yerine getirebilirler.

1. Kararın İcrasını Önleme Yetkisi

Yönetim kurulunda her üyenin bir oy hakkı olmasına rağmen, ilişkili işlemlerde⁴², ilişkili yönetim kurulu üyesi oy kullanamaz (KYT m.9/3). Yönetim kurulu toplantısına katılmamakla birlikte görüşlerini yazılı olarak sunan bu yönetim kurulu üyelerinin görüşleri diğer yönetim kurulu üyelerinin bilgisine sunulur (KYİ m.4.4.3). Yönetim kurulunda kararlar kural olarak toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alınır. Karar yeter sayısı

lehine kefalet gibi teminatlar veremez. Ancak bireysel kredi veren kuruluşlar herkes için uyguladığı şartlarda, söz konusu kişilere kredi verebilir ve bu kişileri diğer hizmetlerinden yararlandırabilir.

4.6.6 Yönetim kurulu üyelerine ve üst düzey yöneticilere verilen ücretler ile sağlanan diğer tüm menfaatler (), yıllık faaliyet raporu vasıtasıyla kamuya açıklanır. Kişi bazında açıklama yapılması esastır. Kişi bazında açıklamanın yapılamadığı durumlarda açıklamada asgari olarak yönetim kurulu ve üst düzey yönetici ayırımına yer verilmelidir.*

*(*Yapılan ödemeler, maaş, ikramiye, diğer düzenli ve arızî ödemeler gibi nakdi, hisse senetleri, hisse senetlerine dayalı türev ürünler, çalışanları hisse senedi edindirme planları kapsamında verilen hisse alım opsiyonları, mülkiyeti verilen ve/veya kullanım için tahsis edilen ev, otomobil gibi. gayri nakdi olarak yapılan ödemeler ve sağlanan tüm menfaatleri kapsar.” Bu konuda ayrıntılı bilgi için bk. ÖZER, s.359 vd.*

⁴² İlişkili taraf işlemleri, Kurumsal Yönetim Tebliği'nin 9. maddesinde detaylı olarak düzenlenmiştir.

sağlanmasına rağmen, bağımsız yönetim kurulu üyelerinin olumsuz oyu ile yönetim kurulunun karar alamaması sonucunu doğuran işlemler, kanunda açıkça belirtilen önemli nitelikteki işlemlerdir⁴³.

Bunların başında ilişkili taraflarla gerçekleştirilen münferid işlemler gelmektedir. Bu işlemler, hakim ortaklık ile grup şirketlerinin belli büyüklükteki ilişkili münferid taraf işlemleridir (SPK m.17/2, 3, KYT m.9). Bağımsız üyelerin çoğunluğunun olumlu oyunun arandığı işlemler, şirketin önemli nitelikteki ilişkili taraf işlemleri ve üçüncü kişi lehine teminat, rehin ve ipotek işlemleridir (KYT m.12/3).

Yine genel kurul kararı gerektirmeyen önemli işlemlerde, yönetim kurulunun kararının icra edilebilmesi için bağımsız üyelerin çoğunluğunun onayı aranır (KYİ m.1.3.9). Böylece ortaklığın malvarlığının hâkim ortak veya yönetim kurulu üyelerinin bağlantılı olduğu kişiler lehine azaltılması önenebilir.

Kurumsal Yönetim Tebliği'nin 9. maddesi gereğince ilişkili taraflarla gerçekleştirilecek işlemlerin yapılabilmesi için, öncesinde yönetim kurulu kararı alınması gerekir. Eğer bağımsız üyelerin çoğunluğu söz konusu işlemleri onaylamazsa, bu durum işleme ilişkin yeterli bilgiyi içerecek şekilde Kamuyu Aydınlatma Platformunda açıklanır. Sonrasında söz konusu işlem, genel kurul onayına sunulur. Bu koşulları gerçekleştirilmeden alınan yönetim kurulu kararları geçerli sayılmaz. Başka bir ifadeyle, ilişki taraf işlemlerine ilişkin olan ve bağımsız üyelerin çoğunluğunun olumlu oyu gereken söz konusu kararların uygulanabilmesi, işlemin gerçekleştirilebilmesi için işleme bağımsız yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğunun veya genel kurulun onay vermiş olması gerekir⁴⁴.

Bağımsız yönetim kurulu üyelerinin olumsuz oy vermesi halinde, yönetim kurulunun karar alıp uygulamasının engellendiği ikinci hal, belli büyüklükteki önemli işlem olarak adlandırılan işlemlere ilişkindir (SPK m.17/3, KYİ m.1.3.9). Yine belli büyüklüğün üzerindeki üçüncü kişilerin taraf olduğu işlemlerle ilgili olarak da bağımsız üyelere aynı imkan tanınmıştır.

Önemli nitelikteki işlemlerin genel kurulda karara bağlanması ve genel kurulda bu işleme olumsuz oy veren pay sahiplerine ayrılma hakkı tanınması

⁴³ ODMAN BOZTOSUN, s. 102-107; ÖZKORKUT, s. 47; BOSNALI/OKUTAN/BEKAR, s.186.

⁴⁴ KÜÇÜKGÜNGÖR, s. 349-351.

konusunda bağımsız yönetim kurulu üyelerinin etkisi önemlidir. Önemli nitelikteki işlemlere ilişkin gerekçeli yönetim kurulu kararının bağımsız üyelerin oyu belirtilmek suretiyle kamuya açıklanması gerekmektedir. Pay sahiplerinin, oy kullanmadan önce tarafsız ve bağımsız yönetim kurulu üyelerinin görüşlerini öğrenmesi ve ona göre ayrılma hakkını kullanabilmesi imkanı sağlanmıştır. Bu koşulları sağlayamayan ikili işlemlere ilişkin yönetim kurulu ve genel kurul kararları kesin hükümsüzdür⁴⁵ (SPK m.17/3).

2. Kamuyu Aydınlatma Yetkisi

Sermaye Piyasası mevzuatına tabi ortaklıklarda, yönetim kurulunun karar yeter sayısını sağlamasına rağmen, bağımsız üyelerin bazı işlemlere olumlu oy vermemesi halinde, kamuya açıklama yapılması zorunluluğu getirilen işlem türleri düzenlenmiştir. Bu tür işlemlerde, bağımsız yönetim kurulu üyelerinin olumsuz oy kullanmaları kararın alınmasını ve uygulanmasını engellemez. Ancak bağımsız üyelerin olumsuz oy kullanmaları bu işlemin ve bağımsız üyelerin muhalefet gerekçelerinin Kamuyu Aydınlatma Platformu'nda yayınlanmasını gerektirir. Bu kapsamda, Kurumsal Yönetim Tebliği'nin 10. maddesinde göre ilişkili taraflar arasındaki yaygın ve süreklilik taşıyan işlemlerde önemli değişiklik yapılması bu duruma örnektir. Yine üçüncü kişilere teminat verilmesine ilişkin olarak alınan yönetim kurulu kararında bağımsız üyelerin çoğunluğunun olumlu oyunun bulunmaması halinde bu kararın kamuya açıklanması zorunluluğu öngörülmüştür (SPK m.17/1, KYT m.10, 12).

3. Komitelerde Yer Alma Yetkisi

Bağımsız yönetim kurulu üyeleri, yönetim kurulu içindeki komiteler ile anonim şirketlerin kurumsal yapısının güçlenmesine yardımcı olurlar. Yönetim kurulunun daha verimli çalışması için komiteler kurulması zorunluluğu

⁴⁵ Sermaye Piyasası Kanunu'nun 17. maddesinin 3. fıkrası şöyledir:

“3) Halka açık ortaklıkların, ilişkili tarafları ile gerçekleştirecekleri Kurulca belirlenecek nitelikteki işlemlere başlamadan önce, yapılacak işlemin esaslarını belirleyen bir yönetim kurulu kararı almaları zorunludur. Söz konusu yönetim kurulu kararlarının uygulanabilmesi için bağımsız yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğunun onayı aranır. Bağımsız yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğunun söz konusu işlemi onaylamaması hâlinde, bu durum işleme ilişkin yeterli bilgiyi içerecek şekilde kamuyu aydınlatma düzenlemeleri çerçevesinde kamuya duyurulur ve işlem genel kurul onayına sunulur. Söz konusu genel kurul toplantılarında, işlemin tarafları ve bunlarla ilişkili kişilerin oy kullanamayacakları bir oylamada karar alınır. Bu maddenin genel kurul toplantısında görüşülmesinde, toplantı nisabı aranmaz, oy hakkı bulunanların basit çoğunluğu ile karar alınır. Bu fıkrafta belirtilen esaslara uygun olarak alınmayan yönetim kurulu ve genel kurul kararları geçerli sayılmaz.”

getirilmiştir. Kurulması zorunlu komiteler ise aday gösterme komitesi, ücret komitesi⁴⁶, kurumsal yönetim komitesi⁴⁷, denetimden sorumlu komite ve riskin erken saptanması komitesidir (KYT m.5/1, KYİ m.4.5.1, 4.5.4, 4.5.9, 4.5.13).

Komiteler en az iki üyeden oluşmalı ve komitelerin iki üyeden oluşması halinde ise tüm üyelerinin bağımsız üye olması gereklidir. Yine ikiden fazla üyesi olan komitelerde, icrada görevli olmayan üyelerin çoğunluğu oluşturması gerektiği belirtilmektedir. Tüm komitelerde, komite başkanlarının bağımsız üyelerden seçilmesi gerekir. Denetimden sorumlu komitenin tüm üyelerinin bağımsız yönetim kurulu üyelerinden oluşması gerektiği Kurumsal Yönetim İlkelerinde belirtilmiştir (KYİ m.4.5.3). Denetim komitesi dışındaki komitelerde ise sadece komite başkanının bağımsız üye olması zorunludur⁴⁸.

4. Mali Hakları

Kurumsal yönetim ilkelerinin yönetim kurulu üyelerine ve idari sorumluluğu bulunan yöneticilere sağlanan mali haklara ilişkin bölümünde, uyulması zorunlu olan ve olmayan çeşitli ilkeler yer almaktadır. Bu ilkeler arasında halka açık şirketlerde yönetim kurulu üyelerinin ücretlendirmelerine ilişkin bir planlama yapılması, bu ücretin esaslarının yazılı hale getirilmesi ve ayrı bir genel kurul gündem maddesi olarak yer alması öngörülmüştür. Bu genel kurulda ayrı bir gündem maddesi olarak yer alan bu ücretlendirmenin genel kurulun onayına sunulması zorunlu kabul edilmiştir.

Yine bağımsız yönetim kurulu üyelerinin mali haklarına da özel bir önem verilmiş ve Kurumsal Yönetim İlkeleri'nin 4.6.3 maddesinde, bu üyelere ödenecek ücretin kâr payı, pay opsiyon veya şirket performansına bağlanamayacağı düzenlenmiştir. Yine bağımsız yönetim kurulu üyelerine ödenecek ücretin, bağımsızlıklarını koruyacak düzeyde bırakılması gerektiği belirtilmiştir⁴⁹.

⁴⁶ Ücret komitesi en az iki üyeden oluşur. Tüm yönetim kurulu komiteleri gibi ücret komitesinde de başkan bağımsız yönetim kurulu üyesinden oluşmalıdır.

⁴⁷ Yönetim kurulu, ayrı bir aday gösterme komitesi ve ücret komitesi oluşturmazsa, kurumsal yönetim komitesi bu komitelerinin görevlerini de yerine getirir (KYİ m. 4.5.1).

⁴⁸ Bu düzenleme, Avrupa Birliği yaklaşımı (2005/12/162/ EC sayılı tavsiye kararı md. 5) ile çeliştiği gerekçesiyle doktrinde Küçükgüngör tarafından eleştirilmektedir (KÜÇÜKGÜNGÖR, s. 377).

⁴⁹ ÖZER, s.205, s.358 vd.

Yönetim kurulu üyelerine yapılacak ücret ve tüm menfaatlerin yıllık faaliyet raporu ile kamuoyuna açıklanması ve kamuoyuna yapılan açıklamanın kişi bazlı olması gerektiği kabul edilmiştir.

III. YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN SORUMLULUKLARI BAKIMINDAN DURUMU

A. PASİF YÖNETİM KURULU ÜYESİNİN SORUMLULUĞU

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun getirdiği önemli yenilikler arasında, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna ilişkin düzenlemeler gelmektedir. Sorumluluk davası açılması koşullarındaki değişiklikler ve farklılaştırılmış teselsül ilkesinin kabulü, pasif yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunu etkilemektedir.

Yönetim kurulu üyelerine karşı açılacak sorumluluk davalarında, davanın açabilmesi için yerine getirilmesi gerekli usuli ve maddi koşullar bulunmaktadır. Yönetim kurulu üyelerine karşı sorumluluk davası açılabilmesi için, öncelikle şirketin, yönetim kurulu üyelerinin kusurlu davranışları nedeniyle bir zarara uğramış olması gerekmektedir⁵⁰ (TTK m.549-553). Davanın şirket tüzel kişiliği veya pay sahipleri dışında alacaklılar tarafından açılabilmesi için şirketin iflas etmiş olması aranır. Şirket tarafından yönetim kurulu üyelerine karşı sorumluluk davası açılabilmesi için öncelikle genel kurulda bu yönde bir karar alınması uygulamada aranmaktadır.

⁵⁰ Bu doğrultuda Yargıtay kararları için bk. 11. Hukuk Dairesi, 25.11.2019 tarihli, E. 2019/460, K. 2019/7486 sayılı kararı; 11. Hukuk Dairesi, 15.5.2019 tarihli, E. 2018/1744, K. 2019/3780 sayılı kararı (www.kazanci.com, erişim: 17.12.2020).

Gerek eski kanun döneminde⁵¹ gerekse yeni kanun döneminde⁵² genel

⁵¹ Mülga 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu döneminde anonim şirket adına yönetim kurulu üyelerine karşı sorumluluk davası açılması için genel kurul tarafından davanın açılmasına yönelik bir karar alınmasını zorunlu tutmaktaydı (Mülga 6762 sy TTK m.341). Yargıtay da genel kurul kararı alınmaması halinde bu durumu dava şartı eksikliği olarak kabul etmekteydi. Bu sebeple de kararın alınmasına kadar bu durumu tamamlanabilir bir eksiklik olarak değerlendirmekte ve davayı bu sebeple ertelemekteydi.

Bu yönde Yargıtay'ın neredeyse kökleşmiş kararlarından bazıları şöyledir:

“Davacının diğer davalılara yönelik itirazlarına gelince; davada yöneticilerin anonim şirketi zarara uğrattıklarından bahisle alacak talebinde bulunulmuştur. TTK'nın 341. maddesi uyarınca bu tür davaların dinlenebilmesi için şirkette yöneticiler hakkında dava açılabilmesi bakımından karar alınması ve davanın denetçiler tarafından açılmış olması gerekir. Ne var ki eldeki dava denetçiler tarafından açılmadığından mahkemeye davacıya süre verilerek karar alınması ve davanın denetçiler eliyle açılmasının sağlanması gerekir.... Bu hususlar üzerinde durulmadan dava şartı gerçekleşmediği halde işin esasını ince lenerek davanın sonuçlandırılması doğru olmamış, kararın bozulması gerekmiştir” (Yargıtay 15. HD, 02.04.2003 tarihli, E. 2003/1073, K. 2003/1709 sayılı kararı www.kazanci.com., erişim: 20.09.2020)

“TTK'nun 341. maddesi hükmüne göre, böyle bir davanın açılabilmesi için öncelikle genel kurulda davanın açılması yolunda karar alınması ve bu davanın denetçiler tarafından açılması gerekir. Bu husus davanın ön koşuludur. bu davanın açılması yolunda Genel kurulda karar alınması için davacıya HUMK 39 ve 40 maddeleri uyarınca süre tanınmayı, dava önkoşulu olan bu hususlar yerine getirildikten sonra işin esasına girilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş, karar bu nedenle davacı kooperatif lehine bozulmuştur” (Yargıtay 11. HD, 09.10.2003 tarihli, E. 2003/2559, K. 2003/9087 sayılı kararı www.kazanci.com, erişim: 20.09.2020)

⁵² 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda ise şirketin, yönetim kurulu üyelerine karşı açacağı sorumluluk davasında öncelikle genel kurul kararı alınması şartı belirtilmemiştir. Ancak TTK m.479/3-c hükmünde, ibra ve sorumluluk davası açılmasına ilişkin genel kurul kararlarında pay sahiplerinin oyda imtiyaz hakkının geçerli olmayacağı belirtilmiştir. Bu hüküm ise sorumluluk davası açılmasına ilişkin bir genel kurul kararını ortaya koymaktadır ki bu hüküm doktrinde ciddi tartışmalara sebebiyet vermiştir.

Doktrinde, mülga Türk Ticaret Kanunu'nun uygulamasının aynen devam ettiğini ileri süren görüşler bulunduğu gibi [Bu görüşte bkz. KENDİGELEN, s. 454 vd; BAHTİYAR, (2016), s. 405-413; BAHTİYAR, (2017), s. 399], TTK m.479/3-c hükmünün unutulmuş kanunda bırakıldığını ileri süren görüşler (POROY/ TEKİNALP/ ÇAMOĞLU, N. 601-603) de bulunmaktadır.

Yargıtay, Mülga Türk Ticaret Kanunu uygulamasını aynen devam ettirmek şeklindeki doktrin görüşünü benimsemiştir. Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin, 26. 02. 2015 tarihli, E. 2015/1754, K. 2015/2626 sayılı kararının ilgili kısmı şu şekildedir:

“Mülga 6762 sayılı TTK'nın 556. maddesinde şirket yöneticilerinin sorumlulukları hakkında anonim şirketin bu hususlara ilişkin hükümlerinin uygulanacağı öngörülmüş olup, bu yollama ile uyumsuzluğa aynı Yasa'nın 341. maddesi uygulanacaktır. Bu maddeye göre sorumluluk davasının açılabilmesi için, bu yönde alınmış bir ortaklar kurulu kararı bulunması gerekmekte olup bu husus dava şartıdır. Dava tarihinde yürürlükte bulunan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu uygulaması da aynı yöndedir. (m. 618/son) Dava konusu olayda sorumluluk davası açılması için alınmış bir genel kurul kararı bulunmadığından dava açma koşulu oluşmamış ise de bu husus yargılama sırasında tamamlanabilir. Bu durumda mahkemeye

kuruldan bu yönde bir karar alınması gerektiği uygulamada bir dava şartı olarak kabul edilmektedir. Buna göre genel kuruldan karar alınmaksızın açılan davalarda bu eksikliğin giderilmesi için süre verilmekte ve eksikliğin giderilmemesi halinde dava usulden reddedilmektedir. Bu nedenle de iflas hali hariç olmak üzere, yönetim kurulu üyelerine karşı sorumluluk davası açılması için, Yargıtay’ca genel kurulda bu yönde bir karar alınması aranmaktadır.

Açılan davada davalı yönetim kurulu üyesinin tazminat ile sorumlu tutulabilmesi için, davalı yönetim kurulu üyesinin meydana gelen kesin ve doğmuş şirket zararına katkıda bulunduğu ispatlanması gereklidir. Bir diğer ifade ile, yönetim kurulu üyesinin davranışı ile şirketin uğradığı zarar arasındaki illiyet bağının bulunduğu ve yönetim kurulu üyesinin davranışının zarara etkisi kanıtlanmalıdır. Bunun sebebi, eski Kanun döneminde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu konusunda tam teselsül ilkesi kabul edilmekte iken, (6762 sayılı TTK m.336), 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda farklılaştırılmış teselsül ilkesinin kabul edilmesidir (TTK m.557). Farklılaştırılmış teselsül ilkesinin kabulü ile sorumluluk doğurucu nitelikte kararların alınmasında daha az etkisi veya kusuru olan yönetim kurulu üyelerinin, zarara kusurları oranında katlanmaları imkânı getirilmiştir.

Kusurun tespitinde ise yönetim kurulu üyelerinin göstermesi gereken özen ve sadakat yükümlülüğü esas alınır. Yönetim kurulu üyesinden tedbirli bir yöneticininin göstermesi gereken özen beklenir. Business judgment rule

genel kurul tarafından bu yönde bir karar alınması için davacı tarafa mehil ve gerektiğinde kesin mehil verildikten sonra sonucuna göre bir hüküm tesisi gerekirken . . .” (www. karara.com, erişim: 20.09.2020)

Aynı doğrultuda Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin, 12.03.2019 tarihli, E. 2017/3114, K. 2019/2030 sayılı kararı ise şöyledir:

“1- Dava, davacı bankanın usulsüz kredi verilmesi nedeniyle zarara uğratıldığı iddiasına dayalı eski şube müdürleri aleyhine açılan tazminat davası olup, mahkemece yukarıda özetlenen gerekçe ile davanın reddine karar verilmiştir. Ancak, dava tarihinde yürürlükte olan 6762 sayılı TTK’nın 342. maddesi uyarınca icrada görevli müdürler bakımından da yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna dair hükümler uygulanacağından davacı banka tarafından aynı Yasa’nın 341. maddesi uyarınca böyle bir davanın açılabilmesi için genel kurulca dava açılması hususunda alınmış bir karar olmalıdır. Davacı tarafından ibraz edilen 04.05.2012 tarihli genel kurul kararı da somut uyumsuzluğu kapsamamaktadır. Bu durum karşısında, işbu dava yönünden alınmış böyle bir genel kurul kararının bulunmadığı anlaşılmış ise de, anılan eksiklik sonradan tamamlanabileceğinden davacı tarafa dava açılması yönünde genel kurul kararı alınması ve ibrazı için süre verilerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, işin esasına girilerek yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamış, bu nedenle davalı ...vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile kararın bozulması gerekmiştir.davalı ... vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile kararın BOZULMASINA, 12/03/2019 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.”(www.kazanci.com, erişim: 20.09.2020)

yaklaşımı olarak adlandırılan bu özen ölçüsü objektif bir ölçüt olarak kabul edilmektedir⁵³.

Yine birden çok üyeden oluşan yönetim kurullarında, yetki devirleri, karara katılmama, kanuni düzenlemeler gereğince icrada görevli olmama gibi nedenlerle sorumluluk doğuran kararlarda etkisi bulunmayan yönetim kurulu üyelerinin sorumluluktan kurtulmalarına imkân sağlanmıştır. Özellikle Kanun'un 553. maddesinin 2. ve 3. fıkrasındaki düzenleme ile yetki devri yapan yönetim kurulu üyelerinin dış ilişkide de sorumluluktan kurtulması imkanı bulunmaktadır.

1. Yetki Devri Halinde

Yetki devri, kural olarak, yetkisini devreden yönetim kurulu üyesini müteselsil sorumluluktan kurtaran bir durumdur⁵⁴. Yönetim kurulu üyesinin tüm yetkilerini bir başka kişiye devretmesi, üyeliğini sona erdiren bir neden değildir. Kanundan ve ana sözleşmeden doğan ve devredilebilir nitelikte olan bir görev ve yetkinin, kanuna dayanılarak devri, devreden yönetim kurulu üyesinin sorumluluğunu ortadan kaldırır⁵⁵. Türk Ticaret Kanunu'nun 367. maddesinde yer alan koşullara uygun bir şekilde yönetim kurulu üyelerine veya üçüncü kişilere devredilen yetkilerin kullanılmasından dolayı yalnızca yetkiyi kullanan murahhaslar sorumlu olur.

Yetki devrinde, yetkisini devreden kişinin sorumluluktan kurtulması için, yetki devrinin kanuna, ana sözleşmeye, iç yönergeye uygun yapılması ve yetkinin devredildiği kişinin seçiminde gerekli özenin gösterilmesi gerekmektedir. Türk Ticaret Kanunu'nun "*Yönetimin devri*" başlıklı 367. maddesi gereğince yönetim kurulu üyesi, Kanun'un 375. maddesinde öngörülen istisnai haller dışında kalan tüm görev ve yetkilerini devredebilir. Görevin ve yetkinin devri halinde sorumluluk da devredilir. Görev ve yetkisini devreden sorumsuzlaşır, devralan ise sorumluluğu üstlenir.

⁵³ AYAN, (2011), s. 63 vd.; HELVACI, (2001), s. 222 vd.

⁵⁴ Yetki devri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. ÖZDAMAR, s. 137-163; KIRCA, s.23-37; KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s.596; YANLI/OKUTAN NILSSON, s. 5-42; VON DER CRONE, s. 283 vd.; HONSELL/VOGT/WATTER, (GERİCKE/WALLER), s. 1555; BÜRGEN/TORSTEN, s. 373 vd.; KENDİGELEN, s. 258; TEKİNALP, N.12-75.

⁵⁵ MEIER-HAYOZ/FORSTMOSER, § 16, Nr. 437; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 385; AYAN, (2013), s. 118; DOĞAN, s. 277-279, aynı doğrultuda Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 24.03.2014 tarihli, E. 2011/15, K. 2014/67 sayılı, 11. Hukuk Dairesi, 26.02.2018 tarihli, E. 2016/8320, K.2018/1396 sayılı ve 11. Hukuk Dairesi, 25.10.2018 tarihli, E. 2016/13587, K. 2018/6684 sayılı kararı (www.kazanci.com, erişim: 20.09.2020)

Görev ve yetkilerini devreden yönetim kurulu üyesinin sorumlu tutulabileceği hal, görev ve yetkilerini devredeceği kişinin seçiminde gerekli özeni göstermemesi halidir. Kanun'un 553. maddesinde yer alan düzenleme uyarınca yetki ve görev devri yapan yönetim kurulu üyesinin, sadece bu görevi devrettiği kişiyi seçmede özenli davranmasının yeterli olacağına ilişkin hüküm bulunmakta ve gerekçede⁵⁶ de yetki devri halinde yetkisini devreden yönetim kurulu üyesinin gözetim görevi gerekçesiyle sorumlu tutulmaması gerektiği ifade edilmektedir. Yönetim kurulu üyelerinin yetki ve görevlerini devretmeleri durumunda, devrettikleri kişiyi özenle seçmeleri halinde, devir kapsamındaki işlemlerden kaynaklanan zararlardan, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu yoktur (TTK m.553/2).

Yetki devri yapan yönetim kurulu üyesi, yetki devri yaptığı kişinin seçiminde özenli davrandığını, bu kişinin eğitimi, mesleki tecrübesi bulunduğunu, görevin başarılı ve düzgün bir şekilde yürümesi için yetki devri yapıldığını ispatlamalıdır⁵⁷.

2. Fiilen Yetki Kullanılmaması Halinde

Yönetim kurulu üyesinin pasifliği, açık bir yetki devri olmaksızın fiili olarak karar alma sürecine ve şirketin yönetimine katılmama şeklinde ortaya çıkabilir. Sorumluluk doğurucu kararın alınma sürecinde etkisi olmayan ve bu kararın icrasına katılmayan yönetim kurulu üyesinin bu karar nedeniyle

⁵⁶ Türk Ticaret Kanunu'nun 553. madde gerekçesi "...Hükümümüzde, aynı düşünce çizgisinde bulunan İsv. BK m. 754 (2)'den de farklar vardır. Anılan madde devri "bir görevin ifası"na bağlarken İsv. BK m. 716 b'nin ne kenar başlığını ne de metnini dikkate almıştır. İsviçre/Türk öğretisinde egemen olan "delegasyon/yetki devri" bugün de geçerli olup bu kavramı, 6762 sayılı Kanununun 342 nci maddesinin anlamında ifanın devri şeklinde yorumlamaya olanak yoktur. İsviçre öğretisinde de işaret edildiği üzere devredilen organsal işlev (fonksiyon)'dir. İsviçre hükmü seçimde özen yükümü yanında "talimat" ve "gözetim" özenine de yer verir. "Delegasyon"da gözetim görevinin devredende olduğu şüphesizdir. Ancak Tasarı bu görevi hükmün üçüncü fıkrasında değişik bir çözüme bağlamıştır. Anılan hüküm gözetim görevini (yükümünü) açıkça tanımakta, ancak buna İsviçre'de bulunmayan bir sınır getirmektedir. Devrin esas sözleşme veya 367 nci maddedeki örgütlenme yönetmeliği ile yapılması gerekir.

Üçüncü fıkra yönetim organının, organsal işlevi ister kanuna göre devredilmiş olsun, ister organın kendisinde kalsın üyelerin gözetim yükümlerini tanımakta, ancak bu yükümlerin kontrol dışında kalan olgu ve konularda bulunmadığını hükme bağlamaktadır. Bu hüküm yönetim ile görevli kişilerin bu arada yönetim kurulu üyelerinin uygun nedensellik bağının veya kusurlarının yokluğu halinde, soyut bir gözetim (nezaret) görevi anlayışına dayanılarak sorumlu tutulmalarına engel olmak amacıyla öngörülmüştür. Çünkü, uygulamada yönetim kurulu üyelerinin insan takatinin üstünde bir gözetim anlayışıyla şirketteki her türlü kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıktan sorumlu tutuldukları gözlemlenmiştir".

⁵⁷ BİLGİLİ, s. 101; HELVACI, (2010), s. 109 vd.

ortaya çıkan zarardan sorumlu tutulmayacağı söylenebilir. Ancak pasif yönetim kurulu üyesinin sorumluluğu, somut olaydaki özelliklere göre değerlendirilmelidir

Yönetim kurulu üyesinin katılmadığı bir toplantıda alınan kararlardan kural olarak sorumlu tutulmaması gerekir. Fakat yönetim kurulu üyesinin haklı bir mazereti olmaksızın yönetim kurulu toplantısına katılmaması ve bunu bir alışkanlık haline getirmesi özen yükümlülüğünün ihlali sonucunu doğurabilir. Yönetim kurulu üyesinin katılmadığı toplantıda alınan karar şirketi zarara uğratmışsa ve yönetim kurulu üyesinin yokluğu ile kararın alınması arasında uygun illiyet bağı varsa, yönetim kurulu üyesinin sorumluluğu söz konusu olabilir.

Yönetim kurulu üyesinin yeterli zamanının olmaması, hastalanması, yaşlanması gibi kişisel mazeretleri toplantıya katılmaması için haklı bir mazeret sayılamaz. Ancak geçerli bir mazereti nedeniyle yönetim kurulu toplantısına katılmayan ve imzası olmayan yönetim kurulu üyelerinin alınan kararlardan dolayı sorumluluğu bulunmamaktadır.

Ani veya geçici bir hastalığı nedeniyle yönetim kurulu toplantısına katılmama ise somut olayın diğer koşulları da değerlendirilerek haklı mazeret olarak kabul edilebilir. Ancak uzun süreli ve görevi yerine getirmeyi önemli derecede engelleyici hastalıklar durumunda artık yönetim kurulu üyesinin istifa etmesi beklenir. İstifa edilmemesi halinde ise, özen yükümlülüğünün ihlali söz konusu olabilir.

B. İCRADA GÖREVLİ OLMAYAN YÖNETİM KURULU ÜYESİNİN SORUMLULUĞU

Sermaye Piyasası mevzuatı gereğince icrada görevli olmayan yönetim kurulu olarak nitelendirilen yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna ilişkin özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Kurumsal Yönetim Tebliği'nin 4.6.1 numaralı ilkesi şöyledir;

“Yönetim kurulu, şirketin belirlenen ve kamuya açıklanan operasyonel ve finansal performans hedeflerine ulaşmasından sorumludur.

Şirketin kamuya açıklanan operasyonel ve finansal performans hedeflerine ulaşım ulaşılamadığına ilişkin değerlendirme ve ulaşılamaması durumunda gerekçeleri yıllık faaliyet raporunda açıklanır. Yönetim kurulu, hem kurul hem üye hem de idari sorumluluğu bulunan yöneticiler bazında özeleştirisini ve performans değerlendirmesini yapar. Yönetim kurulu üyeleri

ve idari sorumluluğu bulunan yöneticiler bu değerlendirmeler dikkate alınarak ödüllendirilir veya azledilir.”

Bu nedenle icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu, niteliğine uygun düştüğü oranda Türk Ticaret Kanunu'nun yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna ilişkin maddelerinin kıyasen uygulanması ile çözümlenmelidir. Bu üyelerin, şirketin işleyişinde aktif bir rolü olmadığı için işleyişten kaynaklı zararlara ilişkin sorumluluktan kurtulmaları mümkündür. Ancak icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyelerine yukarıda ayrıntılı olarak açıkladığımız denetleme, aydınlatma ve önleme görevleri verilmiştir. Yine önemli işlemlerde olumsuz oy kullanarak kararın alınmasını önleyebilme yetkileri de vardır. Bu yetkilerin hiç veya gereği gibi kullanılmamasından kaynaklı sorumlulukları söz konusu olabilir.

Bir diğer ifade ile icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyelerinin; yetki devri yapmış veya karara katılmamış pasif üyeler gibi değil, daha çok Alman hukukunda yönetim kurulunun organizasyonunda benimsenen ikili yönetim sisteminde yer alan gözetim görevi üstlenen yönetim kurulu üyeleri (Aufsichtsrat) gibi sorumlu tutulmaları gerekir (AktG 111, 116). Gözetim görevi üstlenen üyeler, kanun gereği icra faaliyetinden uzak tutulan, esas görevleri icrada görevli yönetim kurulunu gözetim altında tutmak olan üyelerdir⁵⁸. Bu üyeler, şirket menfaatini ön planda tutma ve bu doğrultuda hareket etme yükümlülüğü altındadırlar. İcracı olmayan yönetim kurulu üyesinin sadakat yükümlülüğünün ve özen derecesinin tespitinde şirket menfaati doğrultusunda hareket esas alınmalıdır⁵⁹. Bunun yanı sıra icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyelerinin komitelerde yer alma zorunluluğu ve komite kararlarının ve raporlarının yönetim kurulunu bilgilendirici ve yönlendirici işlevi de sorumluluğun belirlenmesinde dikkate alınmalıdır. İcrada görevli olmayan üyenin sorumluluğunun belirlenmesinde sadece yönetim kurulundaki karara etkisi değil, aynı zamanda komitelerdeki işlevi ve katkısının birlikte değerlendirilmesi gerekir⁶⁰.

C. BAĞIMSIZ YÖNETİM KURULU ÜYESİNİN SORUMLULUĞU

Bağımsız yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu da icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu ile büyük benzerlik

⁵⁸ BİLGİLİ, s.122 vd; WILHELM, s. 418 vd.; SCHMİDT/MARCUS, (DRYGALA), §§ 95-116, s. 1085 vd.; ARARAT/EROĞLU, s.110 vd; AKSOY, s.54; DEMİREL, s.216.

⁵⁹ BİLGİLİ s. 123; PASLI, s. 328.

⁶⁰ BİLGİLİ s. 125.

göstermektedir. Bağımsız üyeler, şirketin işleyişinde, kararların icrasında yetkili değildirler. Bu nedenle sorumlulukları şirketin işleyişinden kaynaklı zararlarından değil, denetleme, gözetleme ve aydınlatma görevlerinin yerine getirilmesinden kaynaklanmaktadır⁶¹⁶².

Bununla birlikte, bağımsız yönetim kurulu üyelerine getirilen, olumsuz oy kullanarak kararın icrasını engelleme, kamuya açıklama yapılmasını sağlama ve başta denetleme komitesi olmak üzere diğer komitelerde başkan sıfatı başta olmak üzere görev alma yetkileri, bu işlemlerden kaynaklanan şirket zararlarında sorumluluklarının doğmasına yol açabilir. Bu nedenle bağımsız

⁶¹ ÖZKORKUT, s. 196; BOSNALI/OKUTAN/BEKAR, s. 189.

⁶² Yargıtay'ın aksi görüşteki kararı özetle şöyledir: “ *Dava, dava dışı şirketin yönetim kurulunda bağımsız yönetim kurulu üyesi olarak görev yapan davacının; bağımsız yönetim kurulu üyesinin icradan ve borçtan sorumluluğunun bulunmadığı, davacının temsil ve ilzam yetkisinin olmadığı, davacının ödemelerin yapılmadığından haberdar olmadığı için gecikme zammı ile sorumlu tutulamayacağı ve diğer hukuki nedenlere dayalı olarak Kuruma borcu bulunmadığının tespiti ile sekiz adet ödeme emrinin iptali istemine ilişkindir.*

Mahkemece, davanın kabulüne karar verilmiştir.

Davacının, 29.05.2012 tarihinden itibaren dava dışı şirketin genel kurullarında yönetim kurulunda bağımsız üye seçildiği ve Kurum alacaklarının 2012 yılının 8.ayı ile 2013 yılının 10.aylara ait olduğu anlaşılmaktadır. 5510 sayılı Kanun'un 99. maddesinin birinci fıkrasına göre; sosyal güvenlik hak ve yükümlülükleri ile ilgili yapılacak her türlü kanunî düzenlemeler bu Kanunda yapılır. 5510 sayılı Kanun'un 88. maddesinin yirminci fıkrasında yönetim kurulu üyesinin bağımsız olup olmaması yönünde herhangi bir ayırma gidilmemiş olup, Kurumun sigorta primleri ve diğer alacakları haklı bir sebep olmaksızın bu Kanunda belirtilen sürelerde ödenmez ise tüzel kişiliği haiz işverenlerin şirket yönetim kurulu üyeleri de dahil olmak üzere üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcileri Kuruma karşı işverenleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur.

Türk Ticaret Kanunu'nun 360. maddesinde bağımsız yönetim kurulu üyelerine ilişkin düzenlemelerin saklı tutulduğu belirtilmiş ise de maddede bağımsız yönetim kurulu üyelerinin sosyal güvenlik hak ve yükümlülükleri ile ilgili herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

5510 sayılı Kanun'un 99. ve 88. maddelerinde yapılan ve yukarıda açıklanan düzenlemelerde; bağımsız yönetim kurulu üyesinin sosyal güvenlik yükümlülüklerinden bağımsız olduğuna dair herhangi bir hüküm bulunmadığı gibi Kanun ile getirilen yükümlülüğün de şirketlere yönelik tebliğ ve benzeri alt mevzuat ile kaldırılması mümkün değildir. O halde, bağımsız yönetim kurulu üyeleri de 5510 sayılı Kanun'un 88.maddesinin yirminci fıkrasına göre Kurumun sigorta primleri ve diğer alacaklarının haklı bir sebep olmaksızın bu Kanunda belirtilen sürelerde ödenmemesi halinde Kuruma karşı işverenleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumludur.

Yukarıda yer alan açıklamalar ışığında, bağımsız yönetim kurulu olan davacının Kurumun alacaklarından sorumlu olduğu kabul edilerek davanın reddine karar verilmesi gerekirken yerinde olmayan gerekçe ile kabulüne karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir...Hükümün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, 17.12.2015 gününde oybirliğiyle karar verildi.” (Bk. Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, 17.12.2015 tarihli, E. 2015/6522 K. 2015/22930 sayılı kararı, www.kazanci.com, erişim: 17.12.2020).

yönetim kurulu üyelerinin, yönetim kurulu kararlarında oy kullanmadan önce bilgi ve inceleme haklarını kullanmaları önemlidir. Yine kişisel ve mesleki özellikleri dikkate alınarak seçilen bağımsız üyelerin, göstermeleri gereken özen ölçütü de oldukça yüksektir.

Bağımsız yönetim kurulu üyelerinin, yönetim kurulunda tartışılan; özellikle önleme, aydınlatma yetkisinin olduğu konulardaki kararlara olumsuz oy vermeleri yahut ilgili işlemlere yönelik olarak muhalefet etmeleri halinde, gerekçelerini toplantı tutanağına geçirmeleri gerekmektedir. Bunun yanı sıra, komite üyesi olarak yer alan bağımsız üyenin, uzmanı olduğu konuda yönetim kurulunun yanlış bilgilendirilmesine sebebiyet vermesi halinde, özen yükümlülüğüne aykırılığı sebebiyle sorumluluğuna gidilmesi de mümkündür.

Kural olarak komiteler, ilgili alanlarda çalışma yapıp yönetim kuruluna tavsiyede bulunma işlevi üstlenirler. Komite üyelerinin icra edilebilir bir karar alma yetkisi bulunmadığı için, meydana gelen bir zarar nedeniyle komite üyesinin sorumluluğu doğmaz. Ancak, tüm üyelerinin bağımsız yönetim kurulu üyelerinden oluşması zorunlu olan denetimden sorumlu komite, yönetim kurulunun en önemli komitelerinden de biridir. Bu komitenin sorumluluk alanı, muhasebe sistemi, finansal bilgilerinin kamuya açıklanması, bunun yanı sıra bağımsız denetim ve şirketin iç kontrol ve iç denetim sisteminin işleyişinin ve etkinliğinin gözetimidir. Bu komitenin yine şirketin işleyişi ve karlılığına katkısı bulunmaktadır. Tamamı bağımsız üyelerden oluşması zorunlu olan denetimden sorumlu komitedeki bağımsız üyelerin, şirketin bu nedenle uğradığı zarardan sorumlu tutulabileceği kabul edilebilir.

SONUÇ

Anonim şirketi yönetme ve temsil yetkisi, yönetim kurulundadır. Yönetim kurulu üyeleri aldıkları kararlar ile şirketin işleyişine, geleceğine yön verirler. Yönetim kurulu üyeleri, kanunda aranan koşulları yerine getirmek suretiyle, yönetim ve temsil yetkilerini diğer yönetim kurulu üyelerine veya üçüncü kişilere, kısmen veya tamamen devredebilirler (TTK m.367, 370).

Yönetim kurulunun yönetime ilişkin görev ve yetkilerini devredebilmesi için, şirket ana sözleşmesinde yönetim yetkisinin devrine izin veren bir hüküm bulunması gerekir (TTK m.367/1). Ana sözleşmedeki düzenlemenin yanı sıra, yönetim kurulunca hazırlanacak, şirketin yönetim şemasını, yönetim yetkisinin devir esaslarını içeren bir iç yönergenin de varlığı aranır. Bu koşulların varlığı halinde, yönetim kurulu yönetimin devri yönünde karar alabilir. Söz konusu

devrin sınırı, Kanun'nun 375. maddesinde düzenlenen yönetim kurulunun devredilmez görev ve yetkililerdir.

Temsil yetkisinin devri için ise, ana sözleşmede bu yönde açık bir hüküm olması ve iç yönerge gereklidir. Bu koşulların sağlanması halinde, tüm temsil yetkisinin tek bir yönetim kurulu üyesine bırakılmasına izin verilmiştir. Temsil yetkisi devredilen kişinin yönetim kurulu üyesi olmaması halinde ise, bunun yanında en az bir yönetim kurulu üyesinin atanması gereklidir (TTK m.370/2).

Yetki devri yapan yönetim kurulu üyelerinin şirketin uğradığı yönetsel zararlardan kaynaklı sorumluluktan kurtulabilmeleri için, devrin kanuna ve şirket ana sözleşmesine uygun olarak yapılmış olması gerekir. Yine yetki devri yapılacak kişinin seçiminde gerekli özen ve dikkatin gösterilmiş olması gerekir. Bu koşullara uygun yapılan bir yetki devri varsa, pasif yönetim kurulu üyeleri, devir kapsamındaki işlemlerden kaynaklanan zararlardan sorumlu tutulamazlar.

Yönetim kurulu üyelerinin, şirket yönetiminde etkili olmamalarının, pasif bir rol üstlenmelerinin diğer bir yolu da, hak ve yetkilerini kullanmaktan kaçınmalarıdır. Herhangi bir yönetim veya temsil devri olmaksızın, şirketin işleyişine katkıda bulunmayan, ticari karar alma süreçlerine dahil olmayan, yönetim kurulu toplantılarına katılmayan üyeler, fiilen pasif yönetim kurulu üyesine dönüşebilirler.

Yetki devri olmaksızın, sorumluluk doğurucu kararın alınma sürecinde etkisi olmayan ve bu kararın icrasına katılmayan yönetim kurulu üyelerin de, söz konusu karar nedeniyle ortaya çıkan zarardan sorumlu tutulmayacağı söylenebilir. Ancak bu genel bir kural değildir. Fiili davranışlarıyla pasif bir rol alan yönetim kurulu üyesinin sorumluluğunda somut olayın özelliklerine göre sonuca varılmalıdır. Yönetim kurulu üyesi ani bir hastalık hali gibi haklı bir nedenle karar alma sürecine katılmadığıyla bu karar nedeniyle sorumlu tutulamaz. Fakat yönetim kurulu üyesinin haklı bir mazereti olmaksızın sürekli olarak yönetim kurulu toplantılarına katılmaması özen yükümlülüğünün ihlali sonucunu doğurabilir. Yönetim kurulu üyesinin katılmadığı toplantıda alınan karar şirketi zarara uğratmışsa ve yönetim kurulu üyesinin yokluğu ile kararın alınması arasında uygun illiyet bağı varsa, yönetim kurulu üyesinin sorumluluğu doğabilir.

Sermaye Piyasası mevzuatında icracı olmayan yönetim kurulu üyesi olarak adlandırılan yönetim kurulu üyesi ile yetki devri veya fiilen yönetim yetkisini kullanmayan pasif yönetim kurulu üyeleri aynı anlama gelmemektedir.

Sermaye Piyasası mevzuatında icracı olmayan yönetim kurulu üyelerinin şirketin işleyişine aktif olarak katılmamaları yasal düzenleme gereğidir. Bu üyeler şirketin olağan ticari kararların alınmasında etkili olmasalarda, yönetim kurulunda karar alma süreçlerinde ve komitelerdeki varlıkları ile şirket içinde oldukça etkilidirler. İcracı olmayan yönetim kurulu üyelerinin, şirket yönetiminden uzak olmaları, şirket ile menfaat çatışması yaşamalarını önleyerek, alınacak kararlarda şirket menfaatini ve dolayısıyla şirket pay sahipleri ve azınlık haklarını koruyucu etki göstermektedir.

İcrada görevli olmayan yönetim kurulu üyeleri bu özellikleri gereğince, yetki devri yapmış veya karara katılmamış pasif üyeler gibi değil, icracı yönetim kurulu üyeleri üzerinde gözetim görevi üstlenen yönetim kurulu üyeleri gibi sorumlu tutulmaktadırlar.

İcracı olmayan yönetim kurulu üyelerinin komitelerde yer alma zorunluluğu, komite kararlarının ve raporlarının yönetim kurulunu bilgilendirici ve yönlendirici işlevi de bu üyelerin sorumluluklarında dikkate alınmalıdır. İcrada görevli olmayan üyelerin sorumluluğunun tespitinde, sadece yönetim kurulunda alınan karara etkileri değil, aynı zamanda komitelerdeki işlevleri ve katkıları da değerlendirilmelidir.

Bağımsız yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu, icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu ile büyük benzerlik göstermektedir. Bağımsız üyeler, şirketin işleyişinde, kararların icrasında yetkili değildirler. Bu nedenle sorumlulukları şirketin işleyişinden kaynaklı zararlarından değil, denetleme, gözetleme ve aydınlatma görevlerinin yerine getirilmemesinden kaynaklanmaktadır.

Bağımsız yönetim kurulu üyelerinin olumsuz oy kullanarak bazı kararların icrasını engelleme yetkilerinin bulunduğu unutulmamalıdır. Yine bağımsız yönetim kurulu üyelerine bazı konularda kamuya açıklama yapılmasını sağlama yetkisi verilmiştir. Şirketin mali yapısı üzerinde son derece etkili olan denetleme komitesi başta olmak üzere, bağımsız üyelerin diğer komitelerde görev alma yetkileri, bu işlemlerden kaynaklanan şirket zararlarında sorumluluklarının doğmasına yol açabilir.

Kişisel ve mesleki özellikleri dikkate alınarak seçilen bağımsız üyelerin, görevlerini yerine getirirken göstermeleri gereken özen ölçütü oldukça yüksektir. Bağımsız yönetim kurulu üyelerinin, yönetim kurulu kararlarında oy kullanmadan önce bilgi ve inceleme haklarını kullanmaları önemlidir. Bu üyelerin sorumluluktan kurtulabilmeleri için, yönetim kurulunda tartışılan;

özellikle önleme, aydınlatma yetkisinin olduğu konulardaki kararlara olumsuz oy vermeleri yahut ilgili işlemlere yönelik olarak muhalefet etmeleri halinde, gerekçelerini toplantı tutanağına geçirmeleri gerekmektedir.

Komite üyesi olarak yer alan bağımsız üyenin, uzmanı olduğu konuda yönetim kurulunun yanlış bilgilendirilmesine sebebiyet vermesi halinde, özen yükümlülüğüne aykırılığı sebebiyle sorumluluğuna gidilmesi mümkündür. Özellikle tüm üyelerinin bağımsız yönetim kurulu üyelerinden oluşması zorunluluğu olan denetim komitesindeki görevlerinden kaynaklı şirketin uğradığı zararlarda, bağımsız üyelerin sorumluluklarının doğması söz konusu olabilir.

KAYNAKÇA

- AKDAĞ GÜNEY, Necla: **6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016. (AKDAĞ GÜNEY, 2016)
- AKDAĞ GÜNEY, Necla: **Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu**, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010. (AKDAĞ GÜNEY, 2010)
- AKSOY, Mehmet Ali: “Türk Kurumsal Yönetim Düzenlemeleri Kapsamında Anonim Şirket Yönetim Kurulu”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. XVII, S.1-2, Ankara 2013, s.45-76.
- ALTAŞ, Soner: **Şirketler Hukukuna İlişkin Yüksek Yargı Kararları**, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018.
- ALTAY, Sıtkı Anlam: **Anonim Ortaklıkta Yönetim Yetkilerinin Devrinin Sorumluluğa Etkileri**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2011.
- ARARAT, Melsa/EROĞLU, Muzaffer: “Yönetişim (Kurumsal Yönetim) Kalitesi Açısından İcra ve Kontrol İşlevinin Ayrılığı”, **Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 5, S.1, İstanbul, 2017, s. 105-122.

- AYAN, Özge: “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin ve Yönetimle Görevli Üçüncü Kişilerin Özen ve Bağlılık Yükümlülüğü”, **Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2011/1-2, s. 63-89. (AYAN, 2011)
- AYAN, Özge: **Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013. (AYAN, 2013)
- AYHAN, Rıza/ÇAĞLAR, Hayrettin/ÖZDAMAR, Mehmet: **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, 2. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2020.
- BAHTİYAR, Mehmet: “Anonim Şirket Adına Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davasında Genel Kurul Kararının Gerekli Olup Olmadığı Sorunu”, **Prof. Dr. Seza Reisoğlu Armağanı, Bankacılık Enstitü Yayınları**, Ankara, 2016, s. 405-413. (BAHTİYAR, 2016)
- BAHTİYAR, Mehmet: **Ortaklıklar Hukuku**, Güncellenmiş 12. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2017. (BAHTİYAR, 2017)
- BİLGİLİ, Fatih: **Alman Hukukunda Anonim Ortakların Organlarının Davranışlarından Dolayı Üçüncü Kişiler Karşısındaki Sorumluluğu ve Organların Tazminat Borcu**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2004.
- BOSNALI, Özge/OKUTAN, Naz Çağıl/BEKAR, Elif: “Türk Hukukunda Bağımsız Yönetim Kurulu Üyeliği”, **GSI**, 2016, s.177-194.
- BOZKURT, Tamer: **Şirketler Hukuku**, 11. Baskı, Legem Yayıncılık, Ankara, 2020.
- BÜRGEN, Tobias/KÖRBES, Torsten: **Aktiengesetz**, 2. Auflage, C. F. Müller, Heiderberg, München, Landsberg, Frechen, Hamburg, 2011.
- DEMİR, H. Erdal: **Sermaye Piyasası Kurulu’nun Anonim Şirketlerdeki Yönetim Kuruluna İlişkin Kurumsal Yönetim İlkeleri**, XII Levha Yayıncılık, İstanbul, 2013.
- DEMİREL, Duygu: “Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri”, **Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi**, 7 (2), Ankara 2017, s.211-250.
- DOĞAN, Beşir Fatih: **Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri**, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2011.
- EROĞLU, Muzaffer: “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurallarında Üye

Çeşitliliğinin Sağlanması İçin Belirli Nitelikte Üye Atanmasına İlişkin Zorunlu Kurallar”, **YÜHFD, Prof. Dr. Yaşar Gürbüz’e Armağan**, C. XI, S. 2, İstanbul, 2016, s. 575-631.

FORSTMOSER, Peter: **Die aktienrechtliche Verantwortlichkeit**, 2. Auflage, Schullthess Verlag, Zürich, 1987.

HELVACI, Mehmet: “Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğunun Müteselsil Olmasının Anlamı ve İsviçre Borçlar Kanununun 759. Maddesi ile Getirilen Müteselsil Sorumluluğun Anlamı”, **Prof. Dr. Hayri Domaniç’e 80. Yaş Günü Armağanı**, C. I, İstanbul, 2001, s. 219-232. (HELVACI, 2001)

HELVACI, Mehmet: **Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu**, 3. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010. (HELVACI, 2010)

HONSELL, Heinrich/VOGT, Nedim Peter/WATTER, Rolf: Basler Kommentar, **Obligationenrecht II**, 4. Auflage, Heilbing Lichtenbahn Verlag, Basel, 2012.

KARAEĞE, Özge: “Yeni Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Yönetim Kurulu Üyelğine Seçilme Koşulları”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. XVI, 2012, S. 3, s. 67-94.

KENDİGELEN, Abuzer: Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, Güncellenmiş 2. Basıdan 3. (Tıpkı) Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016.

KIRCA, İsmail/ ŞEHİRALİ ÇELİK, Feyzan/MANAVGAT, Çağlar: **Anonim Şirketler Hukuku**, C. I, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2013.

KIRCA, İsmail: “TTK m. 371.7 Hakkında Bir İnceleme: AB’ye Üyelik Yolunda Geri Adım”, **Batider**, C. XXX, S. 3, s. 23-37.

KİSSLİNG, Mischa: **Der Mehrfachverwaltungsrat**, Zürich-Basel-Genf, 2006.

KOÇ, Himmet: “Anonim Şirketlerde İç Yönerge ve İç Yönergenin Benzer Hukuki Kurumlarla Olan İlişkisi”, **Medeniyet ve Toplum Dergisi**, 2017, C.1, S.2, s163-186.

- KORKUT, Ömer: **Anonim Şirketlerde İnançlı Yönetim Kurulu Üyeliği**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007.
- KÜÇÜKGÜNGÖR, M. Aslı: **Kurumsal Yönetim İlkeleri Bakımından Halka Açık Anonim Şirketlerde İcrada Görevli Olmayan Yönetim Kurulu Üyeleri**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2018.
- MANAVGAT, Çağlar: “Bağımsız Yönetim Kurulu Üyelerinin İşlevleri ve Sahip Olması Gereken Nitelikler”, **Batider**, 2014, C. 30, S. 1, s. 35-75. (MANAVGAT, 2014)
- MANAVGAT, Çağlar: “Halka Açık Anonim Ortaklık Yöneticilerine Özgü Yükümler”, **TFM** 2016/2, s. 43-52. (MANAVGAT, 2016)
- MANAVGAT, Çağlar: “Halka Açık Anonim Ortaklıkların Yönetim Kurulunda Yetki Devri Zorunlu mudur?”, **Terazi Hukuk Dergisi**, C.14, S.151, Mart 2019, s. 31-37. (MANAVGAT, 2019)
- MEIER- HAYOZ, Artur/FORSTMOSER, Peter: **Schweizerisches Gesellschaftsrecht**, 10. Auflage, Bern, 2007.
- MEIER-WEHRLI, Jörg: **die Verantwortlichkeit der Verwaltung einer Aktiengesellschaft bzw. Einer Bank gemäss Art 754 ff. OR/ 41 ff BkG.**, Zürich, 1968.
- ODMAN BOZTOSUN, N. Ayşe: **Hukuksal Açidan Bağımsız Yönetim Kurulu Üyeliği**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013.
- ÖZDAMAR, Mehmet: “6552 Sayılı Kanun İle TTK’da Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Anonim Şirketin Temsili”, **GÜFD**, C. XVIII, No. 3-4, 2014, s. 137-163.
- ÖZER, Işık: **Anonim Şirket Yöneticilerinin Mali Hakları**, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.
- ÖZKORKUT, Korkut: **Bağımsız Yönetim Kurulu Üyeleri**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2007.
- PASLI, Ali: **Anonim Ortaklık Kurumsal Yönetimi**, 2. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2005.
- POROY, Reha/TEKİNALP, Ünal/ÇAMOĞLU, Ersin: **Ortaklıklar Hukuku** 1, 13. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014.

- PULAŞLI, Hasan: **6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Şirketler Hukuku Şerhi**, C. I, 2. Baskı, Ankara, 2014. (PULAŞLI, 2014)
- PULAŞLI, Hasan: **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, 6. Baskı, Ankara, 2020. (PULAŞLI, 2020)
- SCHMİDT, Karsten/LUTTER, Marcus: **Aktiengesetz Kommentar**, Dr. Otto Schmidt Verlag, Köln, 2008.
- SCHUCANY, Emil: “Verantwortlichkeit wegen Absenz und Stimmenthaltung im Verwaltungsrat“, **SJZ**, 1964, s. 229-230.
- SOMMER, Christa Alexandra: **Die Treupflicht des Verwaltungsrats gemäss Art 717 Abs 1 OR**, Zürich, 2010.
- TEKİNALP, Ünal: **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, Vedat Kitapçılık, B. 4, İstanbul, 2015.
- ÜNAL, Ahmet: **Türk ve Yabancı Hukuk Sistemlerinde CEO’nun Hukuki Konumu**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014.
- USLUER GÜRBÜZ, Aslı E. : “İcra kurulu”, **TBB Dergisi**, 2019, S. 142, s. 257-381.
- VON DER CRONE, Hans Casper: **Aktienrecht**, Stämpfli Verlag, Bern, 2014.
- WILHELM, Jan: **Kapitalgesellschaftsrecht**, 3. Auflage, De Gruyter Rechtswissenschaften Verlags- GmbH, Berlin, 2008.
- YANLI, Veliye/OKUTAN NILSSON, Gül, “Anonim ve Limited Şirketlerde Sınırlı Yetkili Temsilci Tayini”, **Batider**, C. XXX, S. 4, 2014, s. 5-42.
- YANLI, Veliye: “Anonim Şirketlerin Vergi Borçlarından Kanuni Temsilcilerinin Sorumluluğuna İlişkin Bazı Hususlar” **Batider**, 2013, C. XXIX, S. 4, s. 75-84.